

Green Cities - Revision

7. maj 2011

Herning Kommune

Revisor: Anette List Svane (ALS), Ledende revisor

Revisionens formål: At evaluere Herning Kommunes indsats i forhold til "Green Cities" mål om fremdrift år for år.

Underskrift: Anette List Svane

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	KONKLUSION MED HOVEDPUNKTERNE FRA REVISIONEN	3
1.1	Generelt.....	3
1.2	Specifikt.....	3
1.3	Opfyldelsesgraden af de opsatte mål.....	6
2.	STATUS OG BEMÆRKNINGER FOR DE REVIDEREDE MÅL.....	7
2.1	Vandforbrug.....	7
2.2	Økologiske landbrug.....	9
2.3	Anvendelse af pesticider	11
2.4	Luftforurening	14
2.5	CO ₂ udslip	16
2.6	Biologisk mangfoldighed	21
2.7	Økologiske fødevarer	25
2.8	Støj i boliger	27
2.9	Indkøbspolitik	29
2.10	De 13 miljøbelastende kemikalier	32
2.11	Deponering.....	34
2.12	Bæredygtigt byggeri	36
2.13	Miljøcertificering	37
2.14	Borgerrettede aktiviteter.....	39
2.15	Samarbejde med erhvervslivet.....	41
2.16	Bæredygtighed i alle politikker	43
3.	ANVENDT REVISIONSMETODE	45
4.	REFERENCER	45
5.	OVERSIGT OVER MODTAGET DOKUMENTATION.....	45
6.	INTERVIEWLISTE.....	45

1. Konklusion med hovedpunkterne fra revisionen

1.1 GENERELT

Vurderingsmetode:

Det samlede revisionsresultat er opgjort som status for 2009 af hensyn til overskueligheden, vel vidende at flere af de opnåede resultater er opnået både og før og senere.

Hvis målet ikke direkte er angivet som en procentdel, er følgende procentsats anvendt for graden af opfyldelse:

<i>Ikke sat i gang</i>	<i>0 %</i>
<i>Startfasen</i>	<i>5 %</i>
<i>Opfyldt i mindre grad</i>	<i>25 %</i>
<i>Opfyldt i middel grad</i>	<i>50 %</i>
<i>Opfyldt i større grad</i>	<i>75 %</i>
<i>Fuld opfyldelse</i>	<i>100 %</i>

Hvis et mål ikke har kunnet verificeres, er procentsatsen sat til 0 med angivelse af grunden til manglen eller kommenteret i de enkelte afsnit.

1.2 SPECIFIKT

Jeg har konstateret, at Herning Kommune arbejder seriøst med de fleste af "Green Cities" målene, og at der er sket en forbedring siden sidste revision – vist på søjlediagrammet side 5. Der er arbejdet meget intenst på at få udviklet et grønt regnskab og metoder til opsamling af data til det grønne regnskab, hvilket på sigt fremmer muligheden for en bedre dokumentation af opfyldelsesgraden af Green Cities målene. At nå målene kræver fortsat fokus og initiativer.

Herning Kommune har initiativer i gang på 14 af de 16 mål i forskellige trin og faser. I forhold til tillægsoplysningerne er der sket en stor udvikling i aktørernes egen stillingtagen til disse, og der er således kun enkelte hovedoplysninger og tillægsoplysninger, som kommunen mangler at forholde sig til.

I rapporten har jeg som ved sidste års revision for hvert relevant afsnit tilføjet "**Forslag til at komme videre:**" under bemærkning - dvs. mine umiddelbare kommentarer omkring udfordringer, muligheder og forudsætninger, der er nødvendige for, at målene kan udvikles og ikke mindst nås. Omfanget af disse forslag er dog ikke som sidste år, idet nogle kommentarer i så tilfælde vil være ren gentagelse eller opfordring til at iværksætte aktiviteter på området.

I de enkelte afsnit er der langt fra beskrevet alle de tiltag, der allerede var iværksat og beskrevet ved sidste års verifikation, men som har handlingsplaner gennem flere år. Det er derfor ikke ensbetydende med, at der ikke er flere initiativer omkring målene i Herning Kommune end dem, der er beskrevet i denne rapport.

Det er mit indtryk, at I er kommet et godt stykke videre i status for målene – blot ved fokus på fremskaffelse af tallene til dette års verifikation.

Som det ses på søjlerne side 6, er der meget stor spredning på opfyldelsesgraden. Målene om vandforbrug, støj i boliger, bæredygtigt byggeri og miljøcertificering trækker meget ned i den gennemsnitlige opfyldningsgrad side 5, som ville være over 60, hvis de ikke medregnes som 0 % eller 5 %.

Jeg har også denne gang kunnet konstatere, at der er en række "udfordringer", hvis I skal og vil komme i mål til de fastsatte frister og har derfor tilladt mig at kommentere på disse. Omfanget af disse kommentarer er heller ikke som sidste år, men skal ses som *yderligere* kommentar i supplement til sidste år kommentarer.

Kommentar i forhold til Herning Kommunes forankring af målene:

Der er under verificeringen kommet mange eksempler frem på, at der er iværksat **gode og ambitiøse** tiltag omkring målene, og at specielt systematiseringen af data-formidlingen gennem organisationen til det grønne regnskab har været i en meget god og konstruktiv udvikling og formentlig fortsat vil blive udviklet og dermed bidrage til, at forankringen (ejerskab og forståelse for data og bevidstheden om nødvendigheden af opbakning) øges.

Der ses fortsat på visse mål enten manglende tydeliggørelse/synliggørelse af forankringen eller reel forankring – eksempler på disse områder er nævnt i sidste års rapport.

Kommentar i forhold til Herning Kommunes planlægning/overvågning af målene:

Som nævnt ovenfor er det Grønne regnskab nu udviklet og udarbejdet og er dermed blevet et godt værktøj til en årlig status for Green Cities målene og andre aktuelle mål. Der henvises til kommentarer i sidste års rapport omkring planlægning, handlingsplaner og ansvarsfordeling.

Gennem verifikationsprocessen har vi talt om, at det Grønne regnskab er et godt værktøj til at samle overvågningen af de forskellige mål og aftaler, som I har tilsluttet jer, men også at det kan anbefales, at I gør kort status i forhold til evt. lov- og myndighedskrav, I som Kommune og forvaltning i øvrigt er omfattet af. Derved giver det Grønne regnskab en basis for evt. kommende miljøredegørelse i forhold til EMAS og bliver ikke kun et værktøj i forbindelse med Green Cities målene, samtidigt med, at det er *her* såvel politikkerne og ledere i organisationen samlet kan se "**hvor er vi?**".

Kommentar i forhold til Herning Kommunes planlægning af verificeringen af målene:

Idet det blev aftalt før verifikationen (som beskrevet i samme afsnit i sidste års rapport), at Herning Kommunes repræsentanter for verifikationen selv skulle gennemgå hvert tillægsspørgsmål, hvilket har haft en god virkning for jeres egen tilgang til målene, har verifikationen denne gang været systematisk og lettilgængelig – stor ros de involverede!

Det kan stadig anbefales, til jeres eget brug, at der udarbejdes en overordnet "krydsmatrix" over både mål i forhold til Green Cities og andre indgåede aftaler, der er inden for samme område som målene. Her kan nævnes kurveknækker-aftalen, Partnerskabsaftalen om grønne indkøb, Countdown 2010 – deklARATIONEN samt krav i forhold til at være "Energiby".

Kommentar i forhold til Herning Kommunes dokumentation af målene:

I mangler stadig at forholde jer til nogle af målene og herunder hovedoplysningerne, men der er sket en fin udvikling i brug af tillægsoplysningerne.

Følgende steder er *eksempler*, hvor der ikke er fremvist tilstrækkelig dokumentation til, at indsatsen kan vurderes tilstrækkeligt:

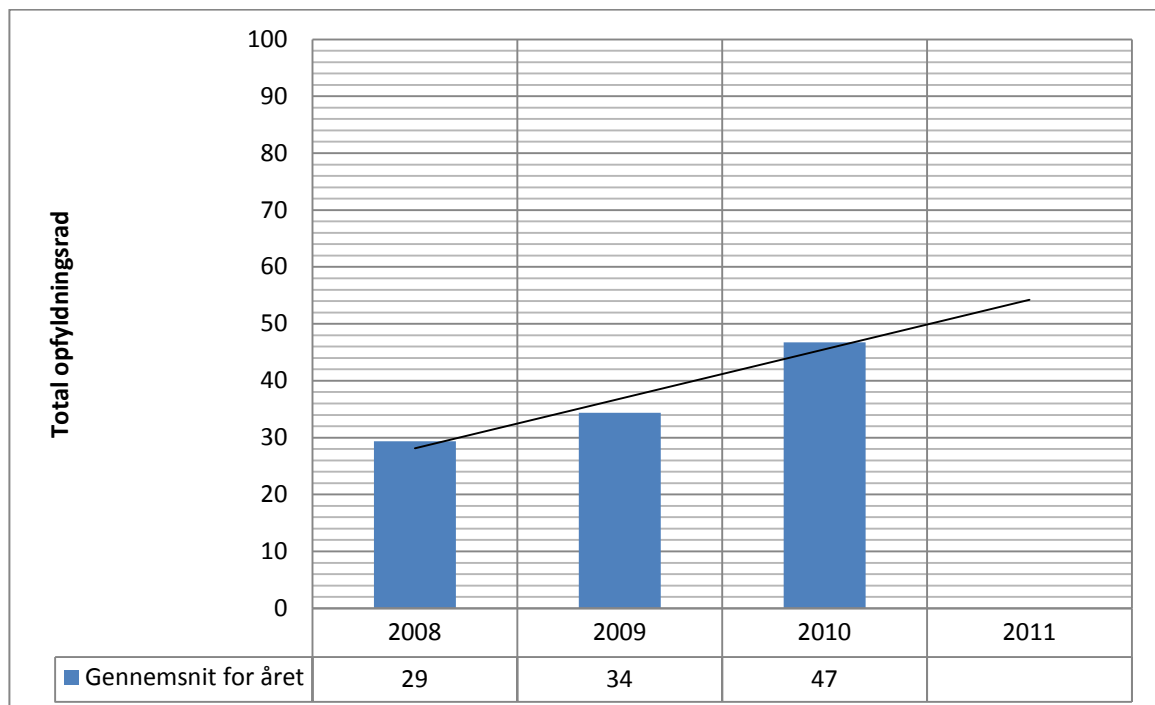
- Mål - "Vandforbrug" - der foreligger ingen værdier
- Mål – "Sundhedsskadelige stoffer" - dokumentation foreligger ikke

- Mål – "Støj" - der er ikke foretaget nogen vurdering af støj i boliger, der kan dokumentere status for målet
- Mål 9 - "Indkøbsaftaler" - der mangler beregning af andele af indkøbsaftaler med indarbejdet bæredygtighed

På baggrund af de manglende dokumentationer er det min vurdering, at I bør forholde jer til:

- hvad I gør med de mål, hvor der ikke er iværksat aktiviteter til at opfylde målene, eller hvor der ingen planer er herom?
- Hvad I kan gøre ved de mål, hvor der er mulighed for at dokumentere, eller hvor I har data, der blot skal bearbejdes? – eksempel "vandforbrug" og "sundhedsskadelige stoffer".

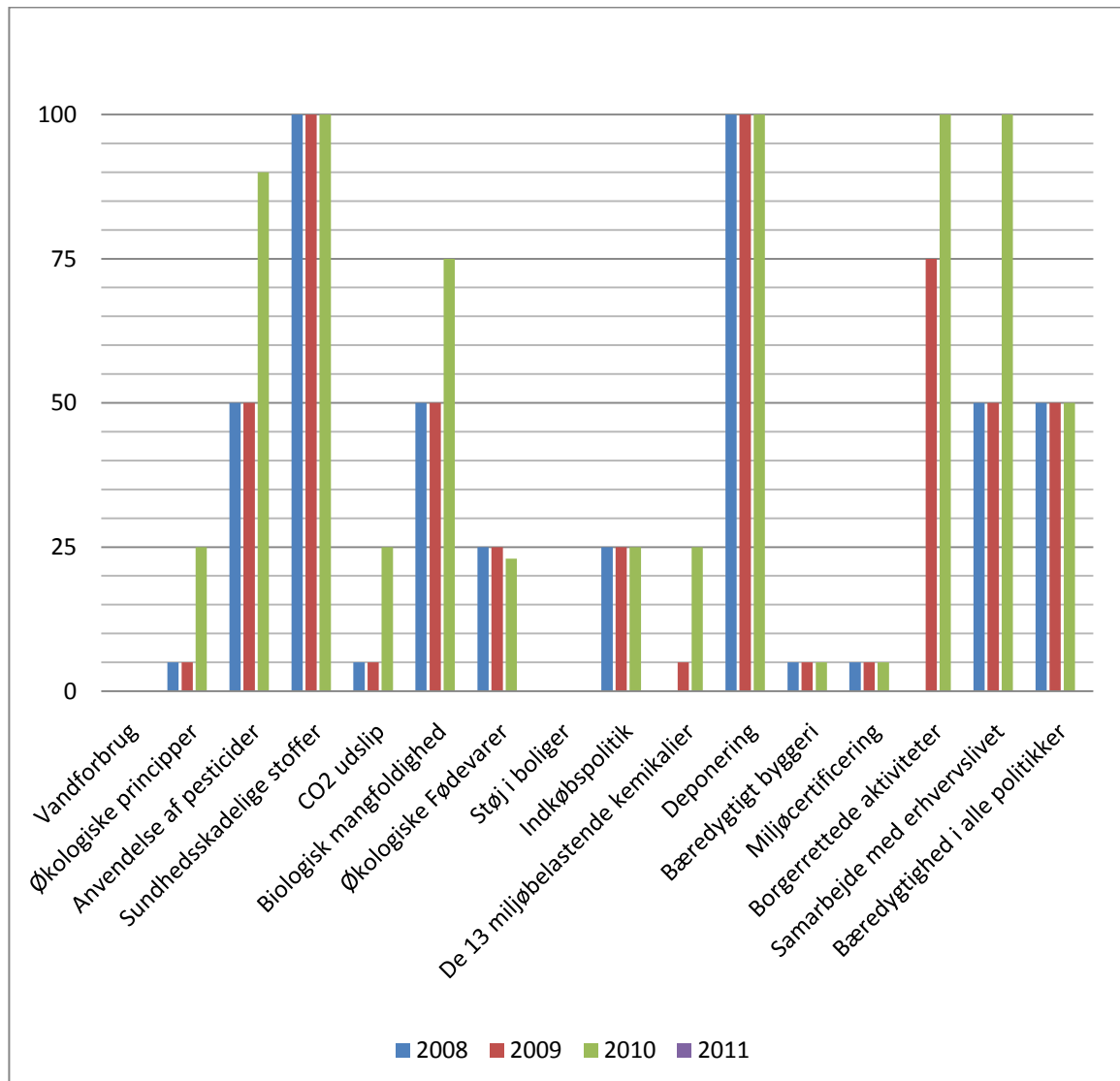
Det skal bemærkes, at det ikke ligger inden for tilbuddets/aftalen med Green Cities rammer, at DS Certificering foretager beregninger eller vurderinger af, hvad status er eller kunne være.

Kommunens total opfyldelsesgrad (indsats) i forhold til "Green Cities" mål for året.

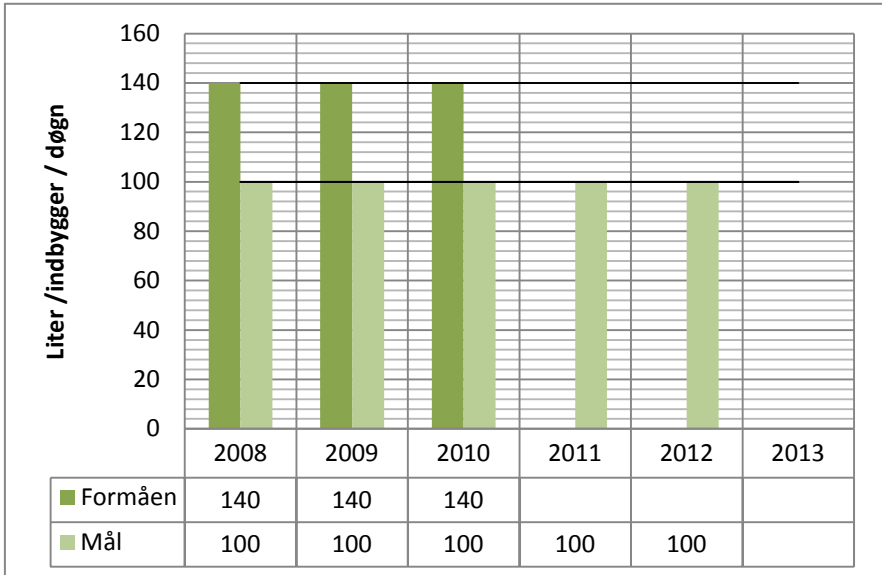
1.3 OPFYLDELSESGRADEN AF DE OPSATTE MÅL

På baggrund af den udførte revision, og en efterfølgende analyse af resultaterne af de opnåede konkrete mål, er vurderingen af opfyldelsesgraden på de enkelte mål følgende:

2. Status og bemærkninger for de reviderede mål

2.1 VANDFORBRUG

MÅL	Vi vil inden 2012 reducere vores vandforbrug i husholdninger til maksimalt 100 liter pr. indbygger pr. døgn.																															
INDIKATOR	Vandforbrug pr. indbygger pr. døgn i private husholdninger i kommunen.																															
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <div style="text-align: center;"> <table border="1" style="margin: 10px auto;"> <thead> <tr> <th></th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>■ Formåen</td> <td>140</td> <td>140</td> <td>140</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>■ Mål</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>100</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> </div> <p>Vandforbruget pr. døgn pr. indbygger er ikke opgjort. Derfor er den sat til 140 liter pr. døgn pr. indbygger.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 5%;">1.1</td> <td style="width: 65%;">Hvor stor en vandmængde forbruges pr. døgn pr. indbygger i de private husholdninger i kommunen?</td> <td style="width: 30%;">Data ikke fremvist.</td> </tr> </table> <p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 5%;">1.01</td> <td style="width: 65%;">Har kommunen gennemført sparekampagner og lignende siden sidste revision?</td> <td style="width: 30%;">Data ikke fremvist.</td> </tr> <tr> <td>1.02</td> <td>Har kommunen inddraget borgere, boligafdelinger, virksomheder m.v. i arbejdet med vandbesparelser?</td> <td>Data ikke fremvist.</td> </tr> </table>			2008	2009	2010	2011	2012	2013	■ Formåen	140	140	140				■ Mål	100	100	100	100	100		1.1	Hvor stor en vandmængde forbruges pr. døgn pr. indbygger i de private husholdninger i kommunen?	Data ikke fremvist.	1.01	Har kommunen gennemført sparekampagner og lignende siden sidste revision?	Data ikke fremvist.	1.02	Har kommunen inddraget borgere, boligafdelinger, virksomheder m.v. i arbejdet med vandbesparelser?	Data ikke fremvist.
	2008	2009	2010	2011	2012	2013																										
■ Formåen	140	140	140																													
■ Mål	100	100	100	100	100																											
1.1	Hvor stor en vandmængde forbruges pr. døgn pr. indbygger i de private husholdninger i kommunen?	Data ikke fremvist.																														
1.01	Har kommunen gennemført sparekampagner og lignende siden sidste revision?	Data ikke fremvist.																														
1.02	Har kommunen inddraget borgere, boligafdelinger, virksomheder m.v. i arbejdet med vandbesparelser?	Data ikke fremvist.																														
STATUS TIDSPUNKT	Marts 2011																															

REVISIONS METODE	Gennemgang af: <ul style="list-style-type: none"> • Opgørelsen af:<ul style="list-style-type: none"> ○ Indbyggertallet ○ Vandforbruget • Kampagner
BEMÆRKNING	<p>Vand er ikke en mangel-ressource i Herning Kommune, og vandforbruget i husholdninger oplyses at udgøre en lille del af det totale forbrug, idet der bruges meget til vanding af landbrugsarealer. Derfor er d.d. ikke foretaget en beregning af vandforbruget i husholdninger. <i>Den angivne mængde i skemaet udgør derfor ikke værdien for en beregning, men derimod vurderingen "Ikke sat i gang".</i></p> <p>Herning Vand er udskilt som en selvejende virksomhed med Herning Kommune som hovedaktionær. Der er iværksat dialog omkring opsamling og fremsendelse af data, men disse har det ikke været muligt at få for året 2010. Der er stillet krav til Herning Vand om fremskaffelse af data, men dette er ikke efterlevet ved verifikationens afslutning.</p> <p>Forslag til at komme videre: Kravet til fremskaffelse af data følges op af Herning Kommunes ansvarlige for målet.</p>
VURDERING	Ikke sat i gang ~ 0%

2.2 ØKOLOGISKE LANDBRUG

MÅL

Vi vil dyrke og drive kommunale landbrugsarealer efter økologiske principper.

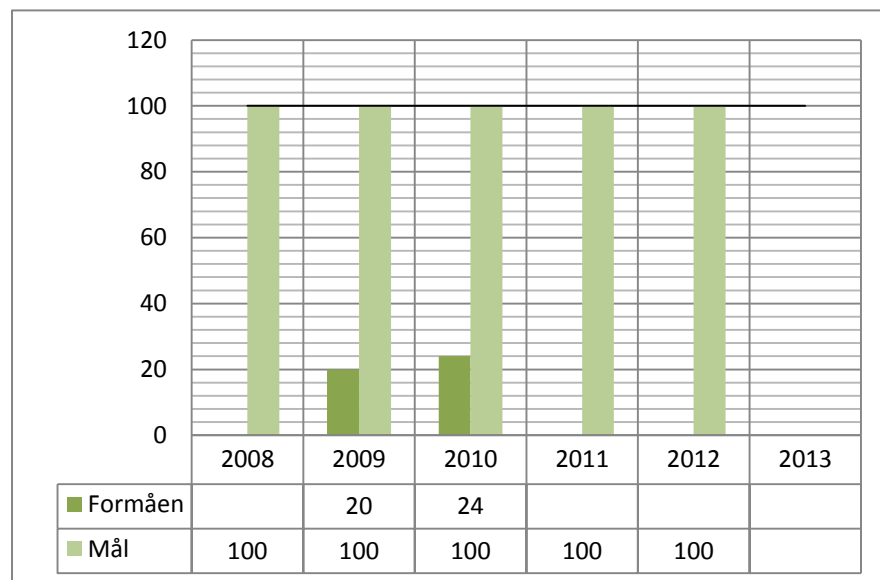
INDIKATOR

1. Andel af kommunalt drevne og bortforpagtede landbrugsjord, der dyrkes efter økologiske principper.
2. Planer for indførelse af økologisk dyrkning

STATUS

HOVEDOPLYSNINGER:

% ØKOLOGISK DYRKET KOMMUNALE LANDBRUGSAREALER

TILLÆGSOPLYSNINGER:

2.01	Hvilke tiltag har kommunen igennem det sidst år gjort for, at de kommunale landbrugsarealer dyrkes og drives efter økologiske principper?	Der er i slutningen af 2010 vedtaget en incitamentsordning vedr. forpagtning af kommunal landbrugsjord, således at der gives 15% af mindsteprisen i rabat pr ha., hvis jorden dyrkes økologisk.
2.02	Stilles der driftsmæssige krav i forpagtningssaftalerne til bortforpagtede arealer og kontrolleres kravoverholdelse?	Der stilles krav om, at der på vedvarende arealer ikke må anvendes pesticider, og at anvendelse af pesticider skal overholde de fastsatte normer, der er angivet i Pesticidhand-

			lingsplan II af marts 2000. Herning Kommune anbefaler i forpagtningsaftalen, at der ikke bruges pesticider.
	2.03	Har kommunen indgået et samarbejde med forpagterne af de kommunale jorde om overgang til økologisk drift?	Se ovenstående.
	2.04	Har kommunen i øvrigt gennemført aktiviteter med henblik på at fremme brugen af økologiske principper ved landbrugsdrift generelt i kommunen?	2010: Der er ikke sket yderligere aktiviteter i 2010. 2011: Der iværksættes et projekt i samarbejde med økologisk landsforening om vejledning til konventionelle landmænd om om-lægning til økologisk drift.
STATUS TIDSPUNKT	31/12		
REVISIONS METODE	Gennemgang af: <ul style="list-style-type: none"> – Opgørelsen af størrelse af kommunale ejede arealer samt arealer, der dyrkes/ anvendes økologisk; – Evt. forpagtningsaftaler indgået til dyrkning af landbrugsjord – Evt. forpagtningsaftaler, der indeholder et krav om økologi 		
BEMÆRKNING	Herning Kommune har nu et godt dokumenteret overblik over kommunalt ejet landbrugs- og afgræsningsareal og kommunale arealer, der dyrkes/afgræsses økologisk (forpagtes af økologiske landmænd). Af beregningerne ses, at der i 2010 dyrkes /anvendes 24 % af arealerne økologisk mod ~20 % i 2009. <p>Forslag til at komme videre: For at komme videre og nå målet bør I hele tiden følge op på succesen med den indførte rabat ordning. Virker den? Eller vil direkte krav i forpagtningsaftaler være nødvendigt?</p>		
VURDERING	Opfyldt i mindre grad ~25%		

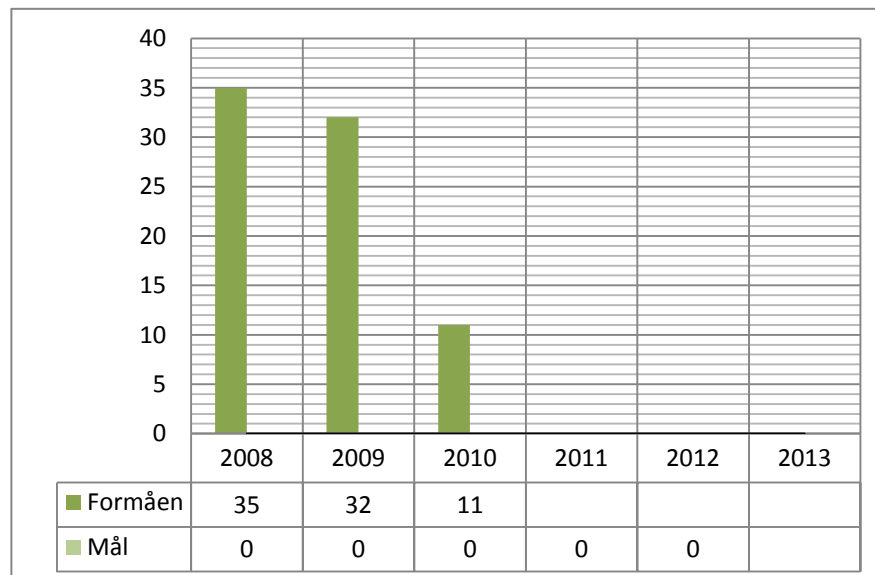
2.3 ANVENDELSE AF PESTICIDER

MÅL Vi vil ikke anvende pesticider på kommunale arealer, og vi vil gøre en målrettet indsats for, at borgere og virksomheder og landbrug ikke bruger pesticider

INDIKATOR

1. Mængden af pesticider – målt som aktivt stof – der anvendes på kommunale arealer
2. Kampagner e. lign. i forhold til borgere, virksomheder og landbrug.

STATUS **HOVEDOPLYSNINGER:**
KG PESTICIDER (AKTIVT STOF)

Herning Kommune anvender ikke pesticider i almindelighed ud over sprøjtemiddel mod Bjørneklo. Diagrammet viser derfor forbruget af aktivt stof i det anvendte produkt til bekæmpelse af bjørneklo.

TILLÆGSOPLYSNINGER:

3.01	Er der vedtaget en politik for anvendelse af pesticider ved drift og vedligehold af kommunens arealer?	"DRIFT" – Kommunens entreprenørvirksomhed, er miljøcertificeret efter DS/EN ISO 14001:2004 og arbejder løbende på at nedbringe forbruget af pesticider til bjørneklobekæmpelse og af gas til ukrudtsbrænding. I forpagtningsaftale 2010 er indlagt krav til, at der for vedvarende græsarealer ikke må anvendes pesticider og gødningsstoffer.
3.02	Er der udarbejdet og godkendt en afviklingsplan for pesticider?	Der er en plan for bekæmpelse af bjørneklo (Jo færre bjørneklo, mindre anvendelse af pesticider) til 2018
3.03	Hvornår forventes det, at kommunen har ophørt med at anvende pesticider?	Indsatsplanen for bekæmpelse af kæmpe bjørneklo løber til 2018, hvorefter kommunen forventes at ophøre med anvendelse af pesticider.
3.04	Dækker afviklingsplanen kun kommunens eget forbrug, eller er også driften af bortforpagtede arealer omfattet?	Afviklingsplanen for pesticid-forbrug dækker eget forbrug og pesticid forbruget mod bjørneklo stræbes reduceret ved at tilbyde bekæmpelse af bjørneklo for alle private lodsejere.
3.05	Er der mål og indsatser rettet mod virksomheder og borgere for at reducere forbruget af pesticider?	Ikke i 2010 Der er ingen igangværende indsatser. 2011: Der iværksættes et projekt i samarbejde med økologisk landsforening om vejledning til konventionelle landmænd om omlægning til økologisk drift.
3.06	Hvad er der gjort for at udbrede informationen om, at pesticider ikke skal anvendes?	Information på hjemmesiden, www.herning.dk
3.07	Opgør kommunen anvendelsen af pesticider blandt borgere, virksomheder og landbrug?	Anvendelse opgøres ikke.
3.08	Arbejder kommunen for, at selskaber, hvor kommunen er med-ejer eller har en indflydelse, ophører med at anvende pesticider?	Der foreligger ingen dokumentation på, at der gøres noget pt.
3.09	Har kommunen samarbejdet med borgere, boligafdelinger, grund-ejerforeninger, virksomheder, landbrug m.v. om pasning af grønne områder uden brug af pesticider?	Der er ikke iværksat samarbejde i 2010.

STATUS TIDSPUNKT	31/12
REVISIONS METODE	Gennemgang af: <ul style="list-style-type: none"> - Opgørelse af anvendte pesticider. - Tillægsspørgsmål angående kampagner.
BEMÆRKNING	<p>Herning Kommune anvender ikke pesticider i almindelighed. Der anvendes sprøjtemiddel i forbindelse med bekæmpelse af bjørneklo.</p> <p>Indsatsplanen for bjørneklo løber til 2018, og da en stor del af Herning Kommune er naturarealer og dermed potentielle arealer for bjørneklo, vil der ikke kunne forventes opnåelse af målet før.</p> <p>Forbruget af pesticid til bjørneklo er reduceret betydeligt. Velvidende at målet ikke kan opnås 100% på grund af bekæmpelsen af bjørneklo er status sat højere end sidste år p.g.a. reduktionen af forbruget.</p> <p>Forslag til at komme videre: Det er fint, at det ser ud til, at der anvendes mindre mængder, men I må nok acceptere, at Indsatsplanen naturligvis kommer før målet, men at I faktisk ville have nået målet, hvis man havde valgt ikke at tage bekæmpelse af bjørneklo med under målet.</p>
VURDERING	Opfyldt i større grad ~ 90%

2.4 LUFTFORURENING – SUNDHEDSSKADELIGE STOFFER

MÅL

Vi vil reducere udslippet af sundhedsskadelige stoffer til luften, og vi vil overholde grænseværdierne for NO₂ og partikler senest 2015.

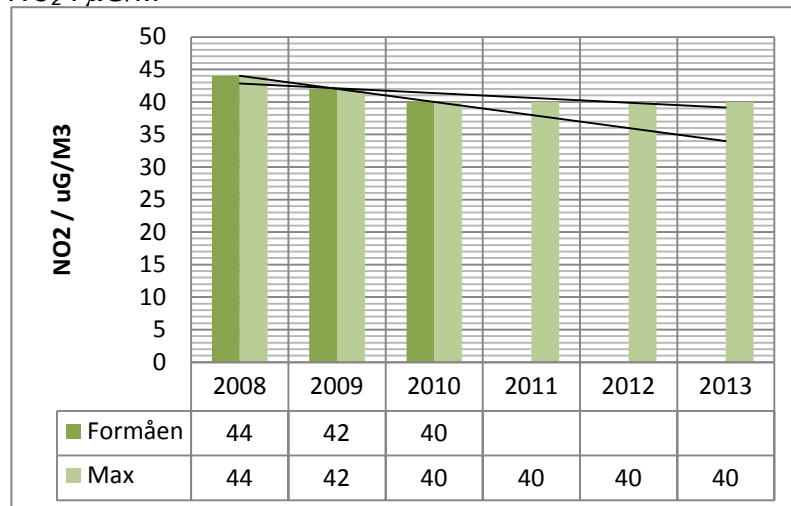
INDIKATOR

- DMU's overvågning af luftforurening
- Tiltag planlagt
- Henvendelse fra miljøstyrelsen om forringet luft

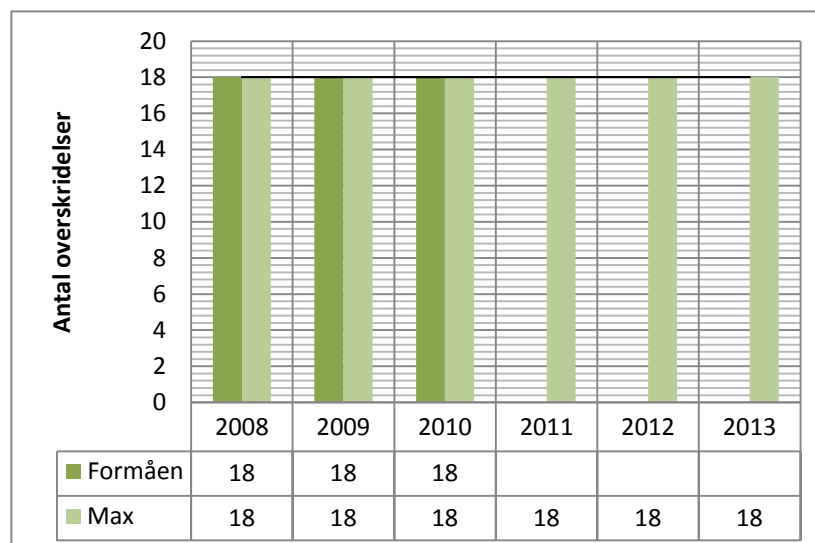
STATUS

HOVEDOPLYSNINGER:

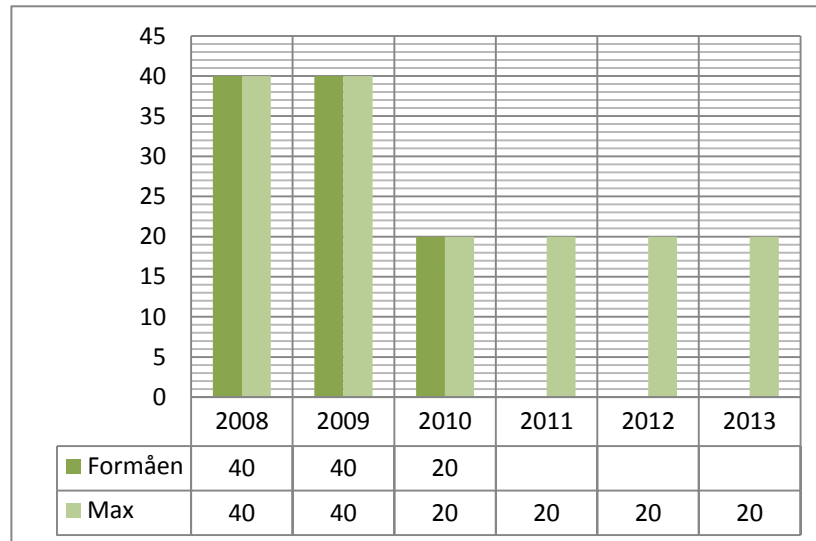
NO₂ I μG/M³

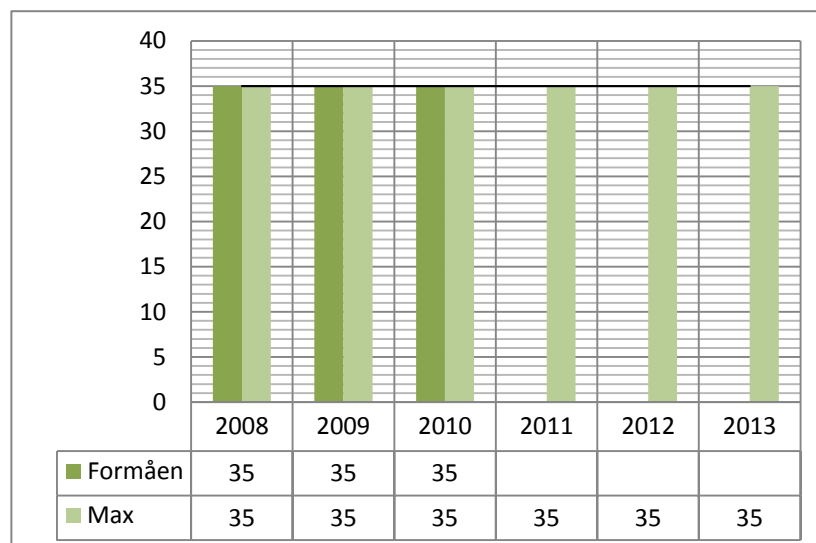
ANTAL OVERSKRIDELSER FOR DØGNGRÆNSEVÆRDI (200μG/M³)

ÅRSGENNEMSIT FOR PARTIKLER I $\mu\text{G}/\text{M}^3$

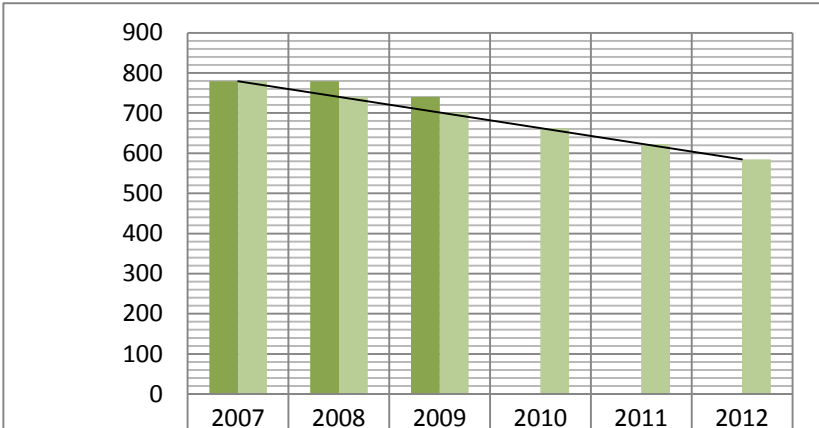

DØGNGRÆNSEVÆRDI FOR PARTIKLER I $\mu\text{G}/\text{M}^3$

Værdierne er indsat som værende den maksimale tilladte værdi, idet der ikke foreligger målinger eller henvendelse fra Miljøstyrelsen om risiko for forhøjede værdier.

TILLÆGSOPLYSNINGER:		
4.01	Er der for de væsentligste kilder; trafik, kraftværker og brændeovne, foretaget tiltag til reduktion af udslippet af skadelige stoffer til luften?	Der er stillet krav i forhold til bybus-drift, renovationskørsel og kørsel i DRIFT, samt de ny indkøbte biler i kommunen. Data for de øvrige mangler.
4.02	Har Kommunen gennemført kampagner eller lignende til reduktion af trafikmængden eller til brug af partikelfilter.	Der er ikke gennemført kampagner.
4.03	Har kommunen indledt et samarbejde med erhvervslivet om reduktion af udslippet af sundhedsskadelige stoffer?	Der er ikke indledt et samarbejde direkte på reduktion af sundhedsskadelige stoffer.
4.04	Har kommunen gennemført kampagner eller lignende til reduktion af udslip af sundhedsskadelige stoffer fra brændeovne?	Der er ikke gennemført kampagner i 2010.
4.05	Er der monteret partikelfiltre på de kommunale køretøjer, hvor det er driftsmæssigt relevant?	Herning Kommune har sidste år angivet, at der i udbuds materialet til indsamling af skrald har krævet min. EURO-4 motor og partikelfiltre på lastbilerne. Status ukendt.
4.06	Har kommunen haft samarbejde med interesseorganisationer omkring reduktion af udslippet af farlige stoffer til luften?	Der er ikke fremlagt dokumentation for emnet.
STATUS TIDSPUNKT	31/12	
REVISIONS METODE	Gennemgang af: <ul style="list-style-type: none"> - Mængden af skadelige stoffer (har ikke været relevant for Herning Kommune) - Tillægsspørgsmål angående kampagner. 	
BEMÆRKNING	Der er ikke fremvist dokumentation på værdier eller resultater. Forslag til at komme videre: I bør evt. selv foretage nogle vurderinger, beregninger eller målinger. Hvis der evt. foreligger beregninger, bør I forholde jer til resultaterne og grænseværdierne.	
VURDERING	Vurderingen som "fuldt opfyldt" ~100% er vurderet ud fra, at der ikke foreligger dokumentation på, at der har været en henvendelse fra Miljøstyrelsen og der ikke er incitament for at formode, at værdierne ikke skulle være overholdt.	
2.5 CO₂ UDSLIP		

MÅL	Vi vil inden 2015 reducere udslippet af CO ₂ med 25 % i forhold til 2006.																						
INDIKATOR	CO ₂ udslippet beregnet ud fra KL's model.																						
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER: CO₂ UDSLIPPET I 1000 TONS (CO₂-ÆKVIVALENTER)</p> <table border="1" data-bbox="470 1019 1212 1108"> <thead> <tr> <th></th> <th>2007</th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>■ Formåen</td> <td>779</td> <td>779</td> <td>740</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>■ Mål -max</td> <td>779</td> <td>740,05</td> <td>701,1</td> <td>662</td> <td>623</td> <td>584</td> </tr> </tbody> </table> <p>Der foreligger tal for 2007 i stedet for 2006.</p>			2007	2008	2009	2010	2011	2012	■ Formåen	779	779	740				■ Mål -max	779	740,05	701,1	662	623	584
	2007	2008	2009	2010	2011	2012																	
■ Formåen	779	779	740																				
■ Mål -max	779	740,05	701,1	662	623	584																	
	<p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <table border="1" data-bbox="422 1332 1460 2027"> <tr> <td data-bbox="422 1332 558 1668">5.01</td> <td data-bbox="558 1332 917 1668">Har kommunen udarbejdet en klimaplan med kortlægning, mål og handleplaner for udledning af CO₂ fra alle centrale sektorer i kommunen. Fx i selvstændig klimaplan, integreret del af kommuneplanlægning, Agenda 21 handlingsplan, varmeplan m.v.</td> <td data-bbox="917 1332 1460 1668">Herning kommune har udarbejdet en Klimaplan 2009-2013 for Herning Kommune som geografisk område. Hertil kommer deltagelsen som "Energiby" med en række forpligtelser deraf.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="422 1668 558 1848">5.02</td> <td data-bbox="558 1668 917 1848">Har kommunen udnyttet mulighederne i planloven for fx at udlægge nye byudviklingsområder til lavenergiområder?</td> <td data-bbox="917 1668 1460 1848">Herning Kommune har ikke i 2010 haft fokus på at udarbejde rammer for lavenergibygning ud over kravene i det nye bygningsreglement.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="422 1848 558 2027">5.03</td> <td data-bbox="558 1848 917 2027">Har kommunen udarbejdet en varmforsyningsplan, som fremmer forsyning med den til enhver tid mest CO₂-neutrale varmekilde?</td> <td data-bbox="917 1848 1460 2027">Varmeforsyningsplanen er en statusplan – et øjebliksbillede. Der er som sådan ikke noget med om af fremme den mest CO₂ neutrale varmekilde. Der afventes centralt udspil om strategisk energiplanlægning. Herning Kommune skal godkende den</td> </tr> </table>		5.01	Har kommunen udarbejdet en klimaplan med kortlægning, mål og handleplaner for udledning af CO ₂ fra alle centrale sektorer i kommunen. Fx i selvstændig klimaplan, integreret del af kommuneplanlægning, Agenda 21 handlingsplan, varmeplan m.v.	Herning kommune har udarbejdet en Klimaplan 2009-2013 for Herning Kommune som geografisk område. Hertil kommer deltagelsen som "Energiby" med en række forpligtelser deraf.	5.02	Har kommunen udnyttet mulighederne i planloven for fx at udlægge nye byudviklingsområder til lavenergiområder?	Herning Kommune har ikke i 2010 haft fokus på at udarbejde rammer for lavenergibygning ud over kravene i det nye bygningsreglement.	5.03	Har kommunen udarbejdet en varmforsyningsplan, som fremmer forsyning med den til enhver tid mest CO ₂ -neutrale varmekilde?	Varmeforsyningsplanen er en statusplan – et øjebliksbillede. Der er som sådan ikke noget med om af fremme den mest CO ₂ neutrale varmekilde. Der afventes centralt udspil om strategisk energiplanlægning. Herning Kommune skal godkende den												
5.01	Har kommunen udarbejdet en klimaplan med kortlægning, mål og handleplaner for udledning af CO ₂ fra alle centrale sektorer i kommunen. Fx i selvstændig klimaplan, integreret del af kommuneplanlægning, Agenda 21 handlingsplan, varmeplan m.v.	Herning kommune har udarbejdet en Klimaplan 2009-2013 for Herning Kommune som geografisk område. Hertil kommer deltagelsen som "Energiby" med en række forpligtelser deraf.																					
5.02	Har kommunen udnyttet mulighederne i planloven for fx at udlægge nye byudviklingsområder til lavenergiområder?	Herning Kommune har ikke i 2010 haft fokus på at udarbejde rammer for lavenergibygning ud over kravene i det nye bygningsreglement.																					
5.03	Har kommunen udarbejdet en varmforsyningsplan, som fremmer forsyning med den til enhver tid mest CO ₂ -neutrale varmekilde?	Varmeforsyningsplanen er en statusplan – et øjebliksbillede. Der er som sådan ikke noget med om af fremme den mest CO ₂ neutrale varmekilde. Der afventes centralt udspil om strategisk energiplanlægning. Herning Kommune skal godkende den																					

			<p>samfundsøkonomiske mest fordelagtige varmekilde, herunder miljømæssige, brugerøkonomiske osv.</p>
5.04	<p>Har kommunen forpligtende samarbejde med energisektoren om udviklingsprojekter, fx reduktion af energiforbrug i bygninger, i transportsektoren, nye løsninger på fjernvarmeområdet?</p>	<p>Herning Kommune har et forpligtende samarbejde med energisektoren.</p> <p>Eksempler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • "Carbon 20" (Bevilget midler i 2010 løber fra 2011-2014) • "Spar med viden" • "Energibesparelser i landbruget" • "Landsby-energikampagne" • "Klimalandsby Studsgård" 	
5.05	<p>Har kommunen et aktivt samarbejde med byggebranchen vedr. udvikling af nye teknikker indenfor vedvarende energi, byggematerialer m.v. ?</p>	<p>Der er ikke pt. et aktivt samarbejde.</p>	
5.06	<p>Har kommunen iværksat aktiviteter for at nedbringe CO₂ udledningen fra transportområdet, fx kollektiv trafik, køretøjer med alternative drivmidler, cykelhandlingsplan, egentransport, samkørsel, delebiler, trafikstyring?</p>	<p>Eksempler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miljøkrav og incitamentsmodeller i bybuskontrakt af 2010 • Arbejder med Cykelhandlingsplan – søger midler • Better Place (elbil infrastruktur) • Testenelbil.dk (elbil testkørsel) • Krav til biler i DRIFT samt til underleverandører til indsamling af husholdningsaffald 	
5.07	<p>Har kommunen iværksat aktiviteter og indgået samarbejde med erhvervslivet herunder landbruget for at nedbringe CO₂ udledningen fra denne sektor, fx virksomhedsnetværk, biogas anlæg?</p>	<p>Eksempler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • VIMI: Demonstration og undersøgelse af Husdyrgødning i den lokale energiforsyning (projekt ml. 6 kommuner, KL, Landscentret og Blue Planet Innovation) • Energiproduktion som løftestang for mere økologisk jordbrug (projekt ml. HK, Landscentret) • Energitjek i landbrug • Spar Med Viden • Carbon 20 • Grøn forretningsudvikling med særligt fokus på Cradle to Cradle (forprojekt under Region Midtjylland med deltagelse fra kommuner (HK), AU, Arkitektskolen i Århus + virksomheder) • Afholdelse af fællesmøder m. varmeværker i HK om biogas/solvarme osv. • Dialog med diverse varmeværker om konverteringsprojekter (omlægning fra naturgas til CO₂ neu- 	

		<ul style="list-style-type: none"> • tral brændsel) • Planafd. – arbejder på en biogasplan • Klima netværk
5.08	Har kommunen vedtaget en handlingsplan for reduktion af el-, varme- og transportforbruget, samt CO ₂ -udledningen i kommunen som virksomhed? Fx ved indgåelse af Kurveknækker aftale og Klimakommune?	<p>Der er vedtaget en plan.</p> <p>Dokumentation:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kurveknækkeraftale • Klimakommuneaftale • Partnerskab om grønne indkøb (Energiby)
5.09	Er der udarbejdet retningslinjer for nybyggeri og renovering af kommunale bygninger?	<p>Retningslinjer jf energimærkning Skabelon under udarbejdelse, forventes først færdig i 2011.</p> <p>Det undersøges pt. hvilke finansieringsmuligheder kommunen har ift. energirenovering og "VE"-løsninger i kommunale ejendomme.</p>
5.010	Er kommunen aktiv deltager i forskellige forankringsindsatser på klimaområdet, såvel internationale, nationale som lokale, der har til formål at engagere borgere og andre aktører i samfundet i klimaproblematikken? fx samarbejde med borgerråd, foreninger, netværk.	<p>Eksempler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klimanetværk Herning • Klimalandsby Studsgård • Grøn Herning Uge • Sustainable Energy Europe
5.011	Er der sat fokus på klima, energibesparelser og bæredygtighed i kommunens skoler og andre steder, hvor børn og unge færdes?	<p>Der er sat begrænset fokus pt:</p> <p>Der er pt. 3 skoler i Herning Kommune, der har "Grønt flag". Og 13 dagsinstitutioner med grønt spireflag.</p> <p>Grønne Livsmiljøer (interaktivt undervisningsprojekt på Ny Tjørring Skole - Starter først rigtigt op i 2011).</p>

STATUS TIDSPUNKT	31/12
REVISIONS METODE	Gennemgang af: <ul style="list-style-type: none"> – Opgørelsen af CO₂ – Dokumentation for status af tillægsoplysninger
BEMÆRKNING	Ingen Værdierne er angivet som CO ₂ ækvivalenter, hvilket ikke var angivet i rapporten fra 2010. Værdierne er fremsendt til DS Certificering. Værdierne er udregnet og verificeret i samarbejde med Rambøll.
VURDERING	Opfyldt i mindre grad ~25%

2.6 BIOLOGISK MANGFOLDIGHED

MÅL

Vi vil inden 2010 stoppe tabet af biologisk mangfoldighed, og vi vil frem mod 2015 øge antallet af prioriterede arter.

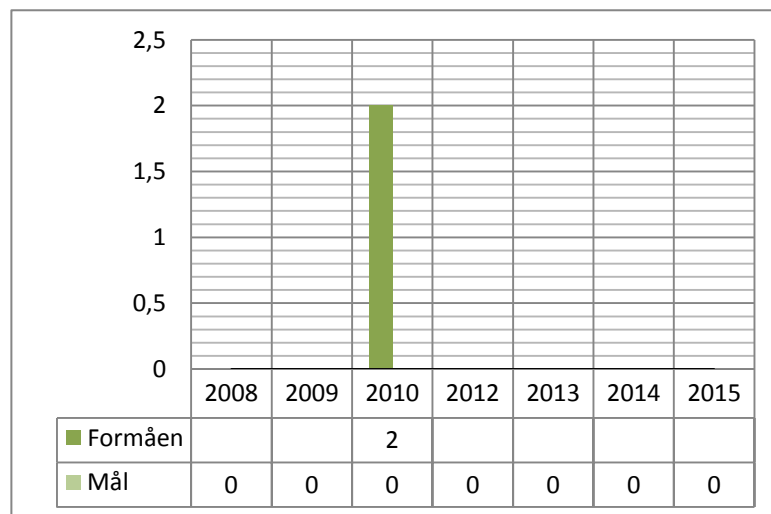
INDIKATOR

1. Antallet af fund af nye prioriterede arter
2. Andre aktiviteter til fremme af naturgenopretning

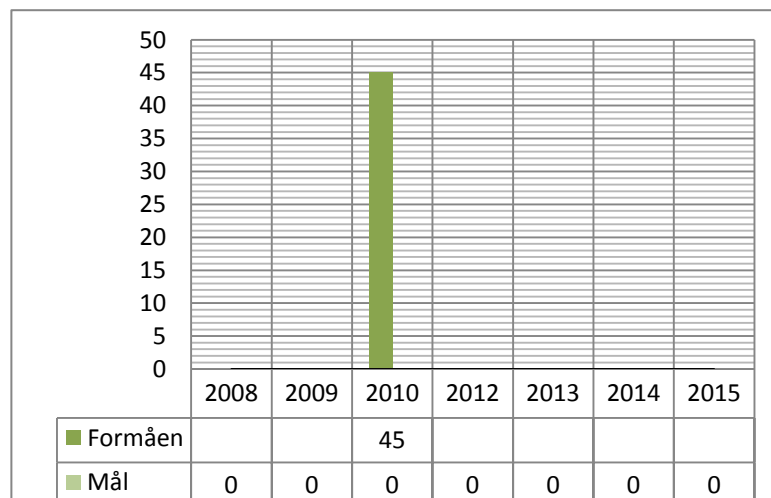
STATUS

HOVEDOPLYSNINGER:

ANTAL NYE PRIORITEREDE ARTER:

ANTAL PRIORITEREDE ARTER :

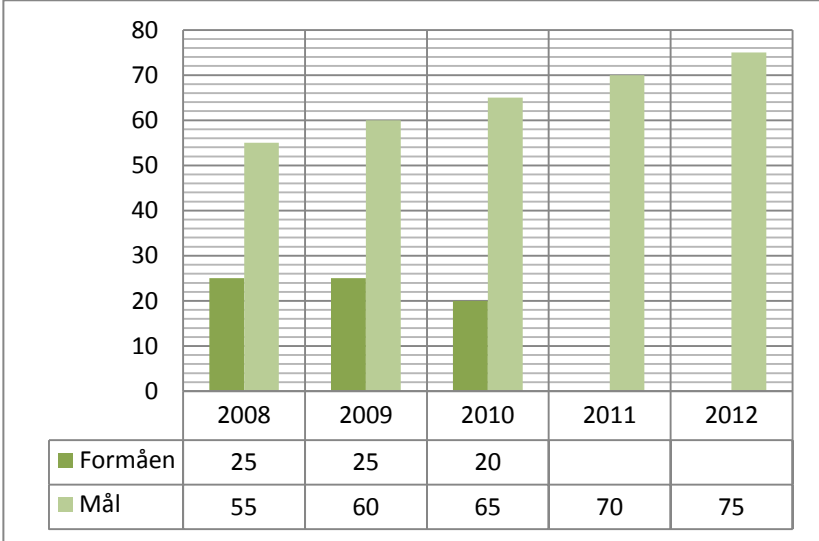
TILLÆGSOPLYSNINGER:

6.01	Er der gennemført overvågning af prioriterede arter og naturtyper?	Ja – vil fremgå af grønt regnskab
6.02	Har kommunen en prioritering af naturindsatsen f.eks. naturpolitik eller naturplan?	Ja –Naturpolitik – vil fremgå af grønt regnskab
6.03	Er der opstillet en liste med prioriterede arter; internationale, nationale, regionale eller lokale for kommunen?	Der er opstillet en liste over prioriterede arter. Dokumentation vil fremgå af bilag til grønt regnskab
6.04	Er der opstillet en målemetode til dokumentation af naturens tilstand og udvikling?	Der arbejdes med indikatorer – Ses i grønt regnskab Bl. a. Naturareal og antal fundne artsarter.
6.05	Er der sket en fremgang af kommunens naturforvaltningsindsats, f.eks. en stigning i antal prioriterede arter, antal ha plejede naturarealer, antal ha genetableret vådområde og/eller antal km genåbnet vandløb?	<ul style="list-style-type: none"> – Pleje af eng, hed og mose – Plantning af løvskov – udfasning af gran – Certificering af kommunens skove – Pleje af vandløb <p>Stigning i antal prioriterede arter er ikke et mål for indsatsen. Det er blot de arter, der er valgt at blive fulgt!</p> <p>Der er ikke sket en nedgang af naturplejede arealer; Udviklingsmålet i naturpolitikken er opfyldt.</p> <p>Se grønt regnskab</p>
6.06	Har kommunen planlagt en kvalitetsvurdering af naturarealerne, og opstillet målsætninger for naturens tilstand?	Ja Der er lavet en ABC vurdering af beskyttede naturtyper og lavet målsætninger for vandløb og søer. Yderligere systematisk vurdering og gennemgang afventer den nye gennemgang af §3-naturen aftalt mellem KL og Miljøministeriet.
6.07	Har kommunen indgået aftaler med lodsejere og dyreholdere om en ekstensiv afgræsning af enge, moser, overdrev og strandenge?	Der er indgået aftaler, men dette er ikke opgjort.
6.08	Er der blevet planlagt og etableret grønne korridorer i by- og landområder?	Der er planlagt og etableret grønne korridorer. Herning Kommune er i gang med at udarbejde en grøn struktur, der viser sammenhængende natur og de manglende forbindelser i denne. Det-

			<p>te arbejde koordineres med planlægningen af positive og negative skovrejsningsområder, med landsbyernes arbejde med helheds- og udviklingsplaner og med parkfolkenes arbejde med grønne områder i og omkring de større byer i kommunen.</p> <p>I området mellem Vind Hede, Stråsø Plantage, Halkær Sande ved Ørnvej og Præstbjerg-området er der et projekt på vej om forbindelseslinjer og spredningskorridorer.</p>
6.09	Er der opstillet en strategi for, hvordan natur tænkes ind i nye lokale planer?		<p>Langt det meste natur i Herning findes uden for områder, der lokalplanlægges.</p> <p>Lokalplan ideer høres rundt i organisationen, bl. a. i forhold til grøn struktur og parkpolitikken.</p>
6.010	Har kommunen værdisat naturområder jf. den metode, som By- og Landskabsstyrelsen i samarbejde med Danmarks Miljøundersøgelser og Kommunernes Landsforening, den tidligere amtsrådsforening og de regionale miljøcentre, har udviklet til støtte for naturplanlægningsopgaver?		Hvis der menes naturkvalitetsplanlægning, så henvises til * ovenfor.
6.011	Har kommunen underskrevet 2010 deklARATIONEN?		Ja
6.012	Har kommunen et samarbejde med lokale foreninger om naturbeskyttelse og/eller naturformidling?		<p>Ja</p> <p>Herning Kommune har et grønt råd, der har været med til at lave naturpolitikken. Grønt Råd har også i 2010 drøftet naturformidling og muligheder for samarbejde.</p>
6.013	Har kommunen prioriteret naturforståelse og naturbeskyttelse i skolernes undervisning og i daginstitutioner?		Herning Kommune har en naturskole, som "Naturskolen" forestår undervisning i skoler og institutioner.
6.014	Er der gjort en indsats for at forbedre naturværdien på kommunalt ejede arealer?		Ja – se grønt regnskab ~ G – skema over arealer og del, der er begroet med skov – oprensning af arealer og åløb - 1 km pr. år.

STATUS TIDSPUNKT	31/12
REVISIONS METODE	Status af antallet af prioriterede arter. Aktiviteter til fremme af naturgenopretning
BEMÆRKNING	Opgørelsen over antallet af prioriterede arter er foretaget over perioden 2008 – 2010 og derfor ikke angivet som en udvikling. Opgørelsen for kommunalt ejet natur fremgår af grønt regnskab.
VURDERING	Opfyldt i større grad (på baggrund af fundet af 2 nye arter) ~75%.

2.7 ØKOLOGISKE FØDEVARER

MÅL	Vi vil have at det kommunale fødevarerforbrug er økologisk. Mindst 75 % skal være økologisk i 2012.																															
INDIKATOR	Andel af økologiske fødevarer i de kommunale køkkener ~økologiprocenten.																															
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p><i>% ØKOLOGISKE FØDEVARER</i></p> <div style="text-align: center;"> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th></th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>■ Formåen</td> <td>25</td> <td>25</td> <td>20</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>■ Mål</td> <td>55</td> <td>60</td> <td>65</td> <td>70</td> <td>75</td> </tr> </tbody> </table> </div> <p>Dokumentation: http://www.madstatus.helptool.dk</p> <p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10%;">7.01</td> <td style="width: 60%;">Hvor stor en andel af kommunens køkkener har nået målet om 75 % økologisk kost?</td> <td style="width: 30%;">10 institutioner ud af 153 institutioner, kantiner, skoler mv.</td> </tr> <tr> <td>7.02</td> <td>Hvilke aftaler om økologisk kost er p.t. indgået med private virksomheder, som forpagter/bestyrer kommunale køkkener?</td> <td>Ingen</td> </tr> <tr> <td>7.03</td> <td>Er der udarbejdet handlingsplaner for området, som skal være med til at forbedre økologiprocenten? Hvad er status for handlingsplanen? Er der en slutdato på planerne?</td> <td>Handleplanen, som blev udarbejdet i 2007, er ikke fulgt op.</td> </tr> <tr> <td>7.04</td> <td>Er ansvaret for indførelse af økologi forankret i de forvaltninger og afdelinger som skal lægge om?</td> <td>Beslutningen fra 2008 om at Social-, Sundhed- og Beskæftigelsesforvaltningen skulle have ansvar for opnåelse af økologimålet</td> </tr> </table>			2008	2009	2010	2011	2012	■ Formåen	25	25	20			■ Mål	55	60	65	70	75	7.01	Hvor stor en andel af kommunens køkkener har nået målet om 75 % økologisk kost?	10 institutioner ud af 153 institutioner, kantiner, skoler mv.	7.02	Hvilke aftaler om økologisk kost er p.t. indgået med private virksomheder, som forpagter/bestyrer kommunale køkkener?	Ingen	7.03	Er der udarbejdet handlingsplaner for området, som skal være med til at forbedre økologiprocenten? Hvad er status for handlingsplanen? Er der en slutdato på planerne?	Handleplanen, som blev udarbejdet i 2007, er ikke fulgt op.	7.04	Er ansvaret for indførelse af økologi forankret i de forvaltninger og afdelinger som skal lægge om?	Beslutningen fra 2008 om at Social-, Sundhed- og Beskæftigelsesforvaltningen skulle have ansvar for opnåelse af økologimålet
	2008	2009	2010	2011	2012																											
■ Formåen	25	25	20																													
■ Mål	55	60	65	70	75																											
7.01	Hvor stor en andel af kommunens køkkener har nået målet om 75 % økologisk kost?	10 institutioner ud af 153 institutioner, kantiner, skoler mv.																														
7.02	Hvilke aftaler om økologisk kost er p.t. indgået med private virksomheder, som forpagter/bestyrer kommunale køkkener?	Ingen																														
7.03	Er der udarbejdet handlingsplaner for området, som skal være med til at forbedre økologiprocenten? Hvad er status for handlingsplanen? Er der en slutdato på planerne?	Handleplanen, som blev udarbejdet i 2007, er ikke fulgt op.																														
7.04	Er ansvaret for indførelse af økologi forankret i de forvaltninger og afdelinger som skal lægge om?	Beslutningen fra 2008 om at Social-, Sundhed- og Beskæftigelsesforvaltningen skulle have ansvar for opnåelse af økologimålet																														

		forekommer ikke forankret i forvaltningen.
	7.05	Er der siden seneste revision igangsat nye projekter (uddannelser, holdningsbearbejdning, kampagner osv.) til styrkelse af økologiprocenten?
		Ja, Grøn inspirationsdag for daginstitutionerne i september hvert år.
	7.06	Er der arbejdet med bæredygtighed og klima i forbindelse med økologi?
		Herning kommune har arbejdet med klima-mad i relation til borgerne, og der er netop vedtaget et nyt mål i partnerskab for grønne indkøb vedr. fødevarerindkøb. – fremgår af grønt regnskab
STATUS TIDSPUNKT	31/12	
REVISIONS METODE	Gennemgang af: – Opgørelsen af mængden af: o Fødevarer o Økologiske fødevarer – Dokumentation for status af tillægsoplysninger	
BEMÆRKNING	Økologiprocenten udregnes via den fælles beregningsmodel "Måling af indkøb", hvor de aktuelle input fra de enkelte institutionstyper er baseret på skøn og ikke på dokumenteret indkøb. Forslag til at komme videre: I bør som nævnt ved sidste verifikation såvel politisk som i organisationen få afklaret: <ul style="list-style-type: none"> - hvorvidt dette mål <u>skal</u> nås? - om der er økonomisk opbakning til målet – gennem <u>hele</u> organisationen? - hvordan målet nås? - i hvilket omfang målet skal nås? - hvilke krav der <u>skal</u> stilles til forvaltning, personale, brugere, indkøb etc.? - Nødvendig uddannelse, holdningsbearbejdelse, kampagner etc.? I bør udarbejde en detaljeret handlingsplan for at nå målet allerede i 2012.	
VURDERING	Opfyldt i mindre grad~ 23%	

2.8 STØJ I BOLIGER

MÅL

Vi vil reducere antallet af boliger med sundhedsskadelig støjbelastning frem mod 2015, hvor ingen borger er udsat for sundhedsskadelig støj om natten i deres hjem.

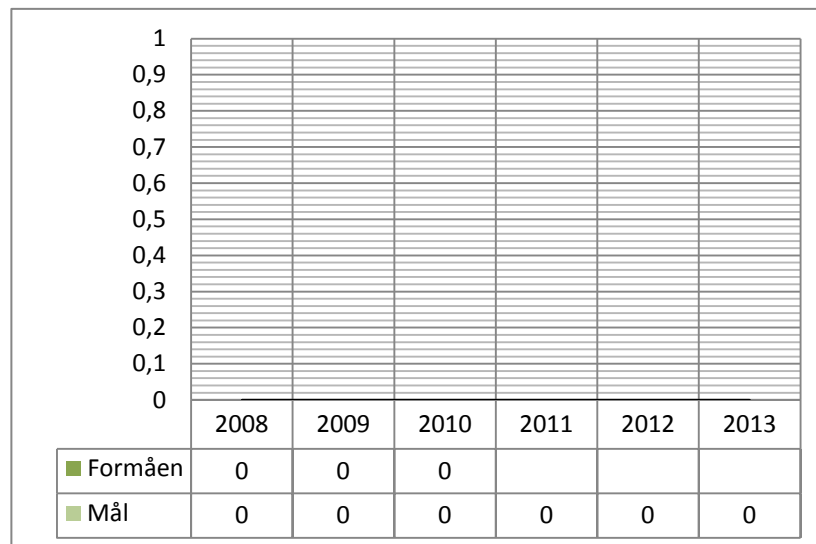
INDIKATOR

1. Antal boliger, der udsættes for sundhedsskadelig støj (mere end 52 dB) om natten beregnet efter Miljøstyrelsens model for kortlægning.
2. Gennemført støjkortlægning
3. Udarbejdet støjhandlingsplan

STATUS

HOVEDOPLYSNINGER:

ANTAL BOLIGER, DER UDSÆTTES FOR SUNDHEDSSKADELIG STØJ

Der er ikke gennemført en støjkortlægning i Herning Kommune, hvorfor antallet af boliger med støjbelastning og en evt. reduktion i forhold til sidste revision er ukendt. Resultater i skemaet er derfor ikke retvisende!

TILLÆGSOPLYSNINGER:

8.01	Er der udarbejdet en støjhandlingsplan med reduktions mål for støjbelastningen?	Nej. I kommuneplanen for Herning Kommune indgår retningslinjer for sikring mod støj i nye boligbyggesels. Det vil sige, at der ved udarbejdelse af lokalplaner sikres, en nøje planlægning af lav støjbelastning for området.
------	---	---

	8.02	Er der etableret nye støjdæmpende tiltag?	Nej
	8.03	Er der gennemført en støjkortlægning?	Nej
	8.04	Hvor mange boliger er støjbelastede?	Dette er ikke opgjort.
	8.05	Er der sket en reduktion i forhold til sidste revision?	Kan ikke opgøres jf ovenstående.
STATUS TIDSPUNKT	31/12		
REVISIONS METODE	Gennemgang af: <ul style="list-style-type: none"> - Støjkortlægning - Støjhandlingsplan - Antallet af støjplagede boliger - Antallet af boliger hvor støjen er reduceret 		
BEMÆRKNING	I bør foretage en vurdering af, hvor det er relevant at vurdere og foretage en orienterende måling eller vurdering af niveauet.		
VURDERING	Ikke sat i gang ~ 0%		

2.9 INDKØBSPOLITIK

MÅL

Vi vil udforme og implementere en miljømæssigt progressiv indkøbspolitik, hvor vi sætter konkrete miljømål.

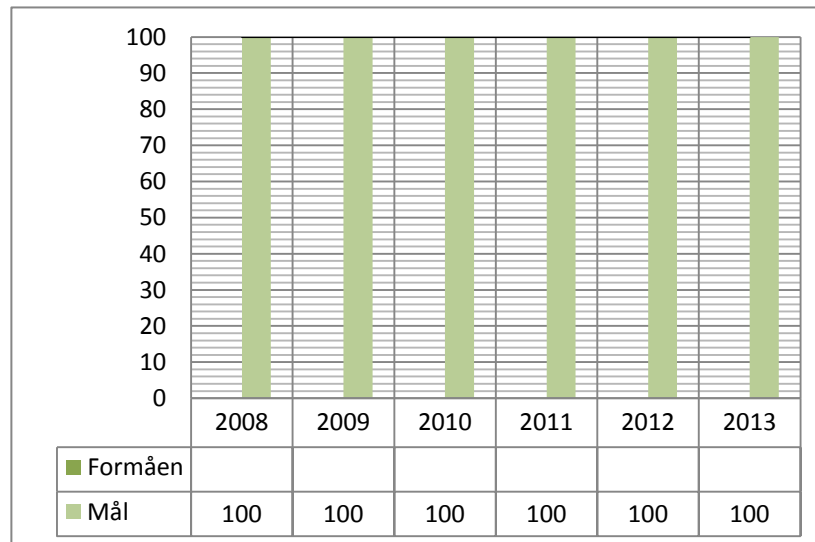
INDIKATOR

1. Andel af indkøbsaftaler hvor miljøhensyn indgår.
2. Vedtaget indkøbspolitik, planer og procedurer

STATUS

HOVEDOPLYSNINGER:

% INDKØBSAFTALER HVOR MILJØHENSYN INDGÅR

Herning Kommune har ikke udarbejdet en beregning på % indkøbsaftaler, hvor miljøhensyn indgår.

Herning Kommune har udarbejdet en indkøbspolitik, hvori er indarbejdet retningslinjer vedr. miljø. Heri stilles krav til bevidst inddragelse af miljøhensyn ved køb af varer og tjenesteydelser i den udstrækning, det er relevant, og hvor der er lovhjælp til det.

I indkøbspolitikken er der fastsat overordnede målsætninger.

Herning Kommune har tilsluttet sig Miljøministeriets partnerskabsaftale for offentlige grønne indkøb, ligesom der er indgået aftale med EI-Sparefonden. Samtidig har kommunen tilsluttet sig "12 by gruppens Indkøbscentral", som er et samarbejde mellem en række jyske og fynske kommuner, hvor de enkelte kommuner foretager EU-udbud på vegne af Indkøbscentralens medlemmer. Ved udbud sendes udbudsmaterialet til høring i denne gruppe.

TILLÆGSOPLYSNINGER:

9.01	Har kommunen i dag en indkøbspolitik, hvor miljøhensyn indgår?	Ja Herning Kommune har desuden konkrete mål jf. partnerskab for grønne indkøb. – Se grønt regnskab
9.02	Er der fastsat kommunale miljømål og hvis ja, efterleves de?	Ja, mål i den grønne partnerskabsaftale
9.03	Er der aftaler, procedurer eller lignende, der sikrer, at miljø indgår som en parameter ved det enkelte udbud af varer, tjenester og bygge- anlægsopgaver	Ja i et vidst omfang - Dokumentation: aftaleproceduren "Drift" har et spørgeskema, som sendes ud til deres underleverandører – "Herning Kommunes Miljøspørgeskema".
9.04	Hvis nej til ovenstående – er der så aftale, procedure eller lignende på vej?	i.a.
9.05	Inddrages miljø i udbudsmaterialerne – og i så fald hvordan?	Se pkt. 9.03
9.06	Hvordan sikres det, at indkøbsaftalerne anvendes? <ul style="list-style-type: none"> ○ Er der eks. et samarbejde med de decentrale institutioner om, hvordan grønne indkøb kan fremmes? ○ Sættes der eks. fokus på information og viden til de decentrale indkøbere om sundheds- og miljøfordele ved de grønne produkter, der er relevante for netop dem? 	Mht. i hvor høj grad aftalerne benyttes, er Herning Kommune p.t. i gang med et pilotprojekt, hvor vi aftaleloyaliteten opgøres i % for en række udvalgte institutioner, men da det ikke er færdigt, kan et præcist tal ikke oplyses. Der arbejdes i 2011 på at finde nogle mere centrale løsninger.
9.07	I hvor høj grad anvendes aftalerne?	Data foreligger ikke.

STATUS TIDSPUNKT

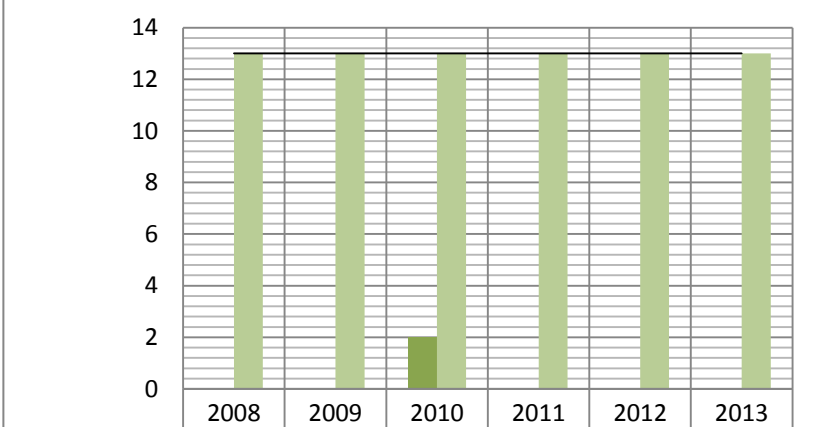
31/12

REVISIONS METODE

Gennemgang af:
 – Indkøbspolitik
 – Konkrete miljømål
 – Opgørelsen af indkøbsaftaler
 – Indkøbsaftaler

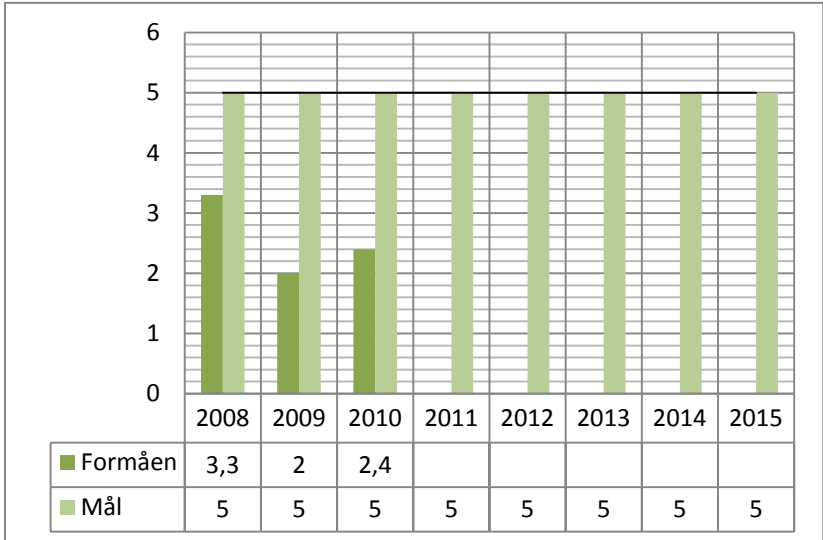
BEMÆRKNING	<p>Der ses ikke dokumentation på, at Herning Kommune selv har skabt sig et overblik over indikatoren for dette mål siden sidste verifikation. Man har ikke fundet aftalerne og kigget dem igennem og set, hvor der er taget hensyn.</p> <p>Forslag til at komme videre: Iværksæt ovenstående og læg en plan for, hvordan I kan fastlægge nogle overordnede spørgsmål til leverandørerne omkring produkterne. Eksempelvis, Hvad leverandøren har af produkter, der skiller sig ud fra andre tilsvarende produkter i forhold til miljø. På den måde behøver I ikke altid at skulle være eksperter.</p>
VURDERING	<p>Opfyldt i mindre grad ~ 25% Dette er dog med forbehold for unøjagtighed på grund af manglende beregning.</p>

2.10 DE 13 MILJØBELASTENDE KEMIKALIER

MÅL	Vi vil i kommunalt regi udfase de 13 miljøbelastede kemikalier udpeget af Dogme kommunerne. Kortlægningen af kommunernes forbrug skal være afsluttet i 2010.															
INDIKATOR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andel af problematiske produkter, hvor: <ol style="list-style-type: none"> a. Substitution er lykkedes. b. Forbruget / udslippet er reduceret 2. Kortlægning er gennemført 															
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p><i>ANTAL UDFASEDE KEMIKALIER</i></p> <table border="1" data-bbox="470 1265 1212 1366"> <tr> <td>■ Formåen</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>2</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>■ Mål</td> <td>13</td> <td>13</td> <td>13</td> <td>13</td> <td>13</td> <td>13</td> </tr> </table>		■ Formåen	0	0	2				■ Mål	13	13	13	13	13	13
■ Formåen	0	0	2													
■ Mål	13	13	13	13	13	13										
	<p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <table border="1" data-bbox="422 1545 1460 1937"> <tr> <td>10.01</td> <td>Har kommunen udarbejdet en kemikalieplan?</td> <td>Der er ikke udarbejdet en kemikalieplan.</td> </tr> <tr> <td>10.02</td> <td>Er kommunens forbrug af de 13 kemikalier kortlagt?</td> <td>Via fælles GC stikprøveundersøgelse – se Grønt regnskab</td> </tr> <tr> <td>10.03</td> <td>Indeholder planen beskrivelse af vision, mål og aktiviteter for arbejdet med at reducere kemikalietrykket?</td> <td>Ikke aktuelt, se pkt. 10.01</td> </tr> <tr> <td>10.04</td> <td>Er der igangsat nye aktiviteter (indsatser) i det forgangne år?</td> <td>I driftsafdeling – se ovenfor - via miljøledelsessystemet og motivation.</td> </tr> </table>		10.01	Har kommunen udarbejdet en kemikalieplan?	Der er ikke udarbejdet en kemikalieplan.	10.02	Er kommunens forbrug af de 13 kemikalier kortlagt?	Via fælles GC stikprøveundersøgelse – se Grønt regnskab	10.03	Indeholder planen beskrivelse af vision, mål og aktiviteter for arbejdet med at reducere kemikalietrykket?	Ikke aktuelt, se pkt. 10.01	10.04	Er der igangsat nye aktiviteter (indsatser) i det forgangne år?	I driftsafdeling – se ovenfor - via miljøledelsessystemet og motivation.		
10.01	Har kommunen udarbejdet en kemikalieplan?	Der er ikke udarbejdet en kemikalieplan.														
10.02	Er kommunens forbrug af de 13 kemikalier kortlagt?	Via fælles GC stikprøveundersøgelse – se Grønt regnskab														
10.03	Indeholder planen beskrivelse af vision, mål og aktiviteter for arbejdet med at reducere kemikalietrykket?	Ikke aktuelt, se pkt. 10.01														
10.04	Er der igangsat nye aktiviteter (indsatser) i det forgangne år?	I driftsafdeling – se ovenfor - via miljøledelsessystemet og motivation.														

STATUS TIDSPUNKT	31/12
REVISIONS METODE	Gennemgang af: – Evt. opgørelse af anvendte kemikalier – Tillægsspørgsmål
BEMÆRKNING	Kortlægningen i samarbejde med Green Cities er færdiggjort i 2010, og der foreligger nu en rapport til videre brug. Målet skal indarbejdes i alle nye udbud i 2011.
VURDERING	Opfyldt i mindre grad ~ 25%

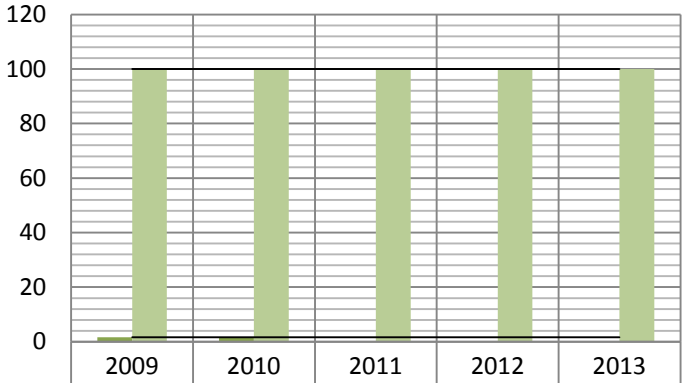
2.11 DEPONERING

MÅL	Vi vil senest i 2015 deponere maksimalt 5 % affald.																																		
INDIKATOR	Deponi i procent af den samlede affaldsmængde.																																		
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p style="text-align: center;"><i>% AFFALD TIL DEPONI</i></p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th></th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> <th>2014</th> <th>2015</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>■ Formåen</td> <td>3,3</td> <td>2</td> <td>2,4</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>■ Mål</td> <td>5</td> <td>5</td> <td>5</td> <td>5</td> <td>5</td> <td>5</td> <td>5</td> <td>5</td> </tr> </tbody> </table> <p>Tallene er baseret på husholdningsaffald (kommunalindsamling af dagrenovation + genbrugspladser incl. bygningsaffald).</p> <p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 10%;">11.01</td> <td style="width: 40%;">Hvor stor affaldsmængde genanvendes?</td> <td>Genanvendelsesprocenten for kommunalindsamling af dagrenovation + genbrugspladser incl. bygningsaffald for 2009 og 2011 har været hhv 66 og 65% - for genbrugspladserne separat 88 % i 2010.</td> </tr> <tr> <td>11.02</td> <td>Er der gennemført kampanjer og lignende til reduktion af affaldsmængderne?</td> <td> I 2010 er der sket følgende borgerrettede aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> • Deltagelse i grøn inspirationsdag for kommunens institutioner • Grøn Herning Uge, med særlig fokus på affaldsområdet • Støtte til DN's årlige affaldsindsamlingsdag • Der er udarbejdet affaldshåndbog, som husstandsomdeles april 2011 </td> </tr> </table>			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	■ Formåen	3,3	2	2,4						■ Mål	5	5	5	5	5	5	5	5	11.01	Hvor stor affaldsmængde genanvendes?	Genanvendelsesprocenten for kommunalindsamling af dagrenovation + genbrugspladser incl. bygningsaffald for 2009 og 2011 har været hhv 66 og 65% - for genbrugspladserne separat 88 % i 2010.	11.02	Er der gennemført kampanjer og lignende til reduktion af affaldsmængderne?	I 2010 er der sket følgende borgerrettede aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> • Deltagelse i grøn inspirationsdag for kommunens institutioner • Grøn Herning Uge, med særlig fokus på affaldsområdet • Støtte til DN's årlige affaldsindsamlingsdag • Der er udarbejdet affaldshåndbog, som husstandsomdeles april 2011
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015																											
■ Formåen	3,3	2	2,4																																
■ Mål	5	5	5	5	5	5	5	5																											
11.01	Hvor stor affaldsmængde genanvendes?	Genanvendelsesprocenten for kommunalindsamling af dagrenovation + genbrugspladser incl. bygningsaffald for 2009 og 2011 har været hhv 66 og 65% - for genbrugspladserne separat 88 % i 2010.																																	
11.02	Er der gennemført kampanjer og lignende til reduktion af affaldsmængderne?	I 2010 er der sket følgende borgerrettede aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> • Deltagelse i grøn inspirationsdag for kommunens institutioner • Grøn Herning Uge, med særlig fokus på affaldsområdet • Støtte til DN's årlige affaldsindsamlingsdag • Der er udarbejdet affaldshåndbog, som husstandsomdeles april 2011 																																	

	11.03	Er der et samarbejde med boligselskaber, grundejerforeninger, virksomheder m.v. om reduktion af affaldsmængderne?	I 2010 er der sket følgende borgerrettede aktiviteter: <ul style="list-style-type: none"> • Bidrag til et byfornyelsesprojekt, hvor der er indarbejdet borgervenlige affaldsløsninger (Studsgaard)
STATUS TIDSPUNKT	31/12 - 2010		
REVISIONS METODE	Gennemgang af: <ul style="list-style-type: none"> • opgørelsen af affald til deponi og genanvendelse • kampagner og andre initiativer 		
BEMÆRKNING	Der er udarbejdet affaldsplan for 2009 – 2012. Status er ikke oplyst pt for DS Certificering. Forslag til at komme videre: Vil det nu være mere givende for miljøet, at Herning Kommune sætter fokus på den del af affaldet, som går til forbrænding? Denne fraktion udgør ca. 1/3 af den samlede affaldsmængde fra kommunens borgere.		
VURDERING	Fuld opfyldelse ~100%		

2.12 BÆREDYGTIGT BYGGERI				
MÅL	Vi vil udvikle fælles miljømæssigt bæredygtige retningslinjer inden for bygge- og anlægsområdet.			
INDIKATOR	Ingen			
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p>Fælles retningslinjer i Green Cities regi er annulleret, da udgangspunktet for kommunerne er meget forskellige.</p> <p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <table border="1"> <tr> <td>12.01</td> <td>Har kommunen politisk vedtagne retningslinjer for bæredygtigt byggeri og anlæg?</td> <td>Der er ikke fastsatte eller politisk vedtagne retningslinjer i Herning Kommune for bygge- og anlægsområdet.</td> </tr> </table>	12.01	Har kommunen politisk vedtagne retningslinjer for bæredygtigt byggeri og anlæg?	Der er ikke fastsatte eller politisk vedtagne retningslinjer i Herning Kommune for bygge- og anlægsområdet.
12.01	Har kommunen politisk vedtagne retningslinjer for bæredygtigt byggeri og anlæg?	Der er ikke fastsatte eller politisk vedtagne retningslinjer i Herning Kommune for bygge- og anlægsområdet.		
STATUS TIDSPUNKT	31/12			
REVISIONS METODE	Gennemgang af evt. retningslinjer.			
BEMÆRKNING	<p>Tjørring skole er nu færdigbygget, og der er en række erfaringer med byggeriet. Der er udarbejdet "Programoplæg" for tilbygning/nybygning/ ombygning indeholdende krav til, at der skal tages hensyn til eks. miljøbelastning, lang levetid og lave drifts- og vedligeholdelsesomkostninger.</p> <p>I det Grønne regnskab fremstilles en række konkrete projekter, der er igangsat med fokus/mulighed for fokus på bæredygtighed – eksempelvis Landts gård.</p> <p>Forslag til at komme videre: Programoplægget kan evt. suppleres med erfaringerne fra skolebyggeriet og bør evt. "løftes" op til at være Herning Kommunes bud på dette mål. Det nye bygningsreglements regler omkring energi har trukket i samme retning som dette mål.</p>			
VURDERING	Startfasen ~ 5%			

2.13 MILJØCERTIFICERING

MÅL	Vi vil miljøcertificere alle kommunernes institutioner og forvaltninger senest 2015. Nye medlemskommuner skal udarbejde en plan for fuld implementering og gennemføre den inden en ti-årig periode.																			
INDIKATOR	1. Andel af ansatte i kommunen, som arbejder under et certificeret miljøsystem. 2. Plan for certificeringen.																			
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p>% ANSATTE I KOMMUNEN, SOM ARBEJDER UNDER ET CERTIFICERET MILJØSYSTEM.</p> <div data-bbox="422 862 1244 1377" style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <table border="1" data-bbox="470 1265 1212 1355"> <thead> <tr> <th></th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> <th>2013</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Formåen</td> <td>1,6</td> <td>1,6</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Mål</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>100</td> <td>100</td> </tr> </tbody> </table> </div> <p>Herning Kommune har ca. 9300 medarbejdere – heraf er 150 ansatte i afdelinger, der er miljøcertificeret ~1,6 %.</p>			2009	2010	2011	2012	2013	Formåen	1,6	1,6				Mål	100	100	100	100	100
	2009	2010	2011	2012	2013															
Formåen	1,6	1,6																		
Mål	100	100	100	100	100															
	<p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <table border="1" data-bbox="422 1624 1452 2016"> <tr> <td data-bbox="422 1624 534 1836">13.01</td> <td data-bbox="534 1624 917 1836">Har kommunen en politisk vedtaget plan for miljøcertificering/miljøledelse af egne forvaltninger og institutioner?</td> <td data-bbox="917 1624 1452 1836"> Der er ikke udarbejdet en plan for miljøcertificering/miljøledelse af Herning Kommunes forvaltninger og institutioner. Der arbejdes med at gøre kommunens grønne regnskab til et redskab for miljøledelse. </td> </tr> <tr> <td data-bbox="422 1836 534 2016">13.02</td> <td data-bbox="534 1836 917 2016">I hvilket omfang er der indført miljøledelse i kommunens institutioner og forvaltninger?</td> <td data-bbox="917 1836 1452 2016"> DRIFT er certificeret efter DS/EN ISO 14001:2004. Genbrugspladserne er omfattet systemet, men er ikke certificeret endnu. Der er stillet som krav i kontrakten med "Herning Vand", at de skal miljøcertificere- </td> </tr> </table>		13.01	Har kommunen en politisk vedtaget plan for miljøcertificering/miljøledelse af egne forvaltninger og institutioner?	Der er ikke udarbejdet en plan for miljøcertificering/miljøledelse af Herning Kommunes forvaltninger og institutioner. Der arbejdes med at gøre kommunens grønne regnskab til et redskab for miljøledelse.	13.02	I hvilket omfang er der indført miljøledelse i kommunens institutioner og forvaltninger?	DRIFT er certificeret efter DS/EN ISO 14001:2004. Genbrugspladserne er omfattet systemet, men er ikke certificeret endnu. Der er stillet som krav i kontrakten med "Herning Vand", at de skal miljøcertificere-												
13.01	Har kommunen en politisk vedtaget plan for miljøcertificering/miljøledelse af egne forvaltninger og institutioner?	Der er ikke udarbejdet en plan for miljøcertificering/miljøledelse af Herning Kommunes forvaltninger og institutioner. Der arbejdes med at gøre kommunens grønne regnskab til et redskab for miljøledelse.																		
13.02	I hvilket omfang er der indført miljøledelse i kommunens institutioner og forvaltninger?	DRIFT er certificeret efter DS/EN ISO 14001:2004. Genbrugspladserne er omfattet systemet, men er ikke certificeret endnu. Der er stillet som krav i kontrakten med "Herning Vand", at de skal miljøcertificere-																		

			<p>res. Der arbejdes på et mål om, at alle skoler med tiden får "grønt flag". 3 skoler har på nuværende tidspunkt "grønt flag" og 13 daginstitutioner har "grønt spireflag" ud af ca. 40 skoler og 80 institutioner.</p>
STATUS TIDSPUNKT	31/12 -2010		
REVISIONS METODE	<p>Gennemgang af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evt. plan for certificeringen - Opgørelsen af antal: <ul style="list-style-type: none"> o Ansatte o Ansatte i miljøcertificerede institutioner og forvaltninger 		
BEMÆRKNING	<p>Ingen</p> <p>Forslag til at komme videre: Hvis status for dette emne skal kunne ændres, er I nødt til at lave en plan eller en ændring i kriterierne.</p>		
VURDERING	Startfasen ~5%		

2.14 BORGERRETTEDE AKTIVITETER

MÅL	Vi vil iværksætte og understøtte borgerrettede aktiviteter og sikre samarbejde med borgerne.										
INDIKATOR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktivitetsområder <ol style="list-style-type: none"> a. Formidling b. Samarbejde c. Støtte til frivillig miljøindsats 2. Længden af tidsperioden for aktiviteterne 3. Resultater af aktiviteterne 4. Tilknyttet ressourcepersoner <p>Disse er fastsat af DS Certificering</p>										
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p>Herning Kommune har også i 2011 iværksat og gennemført en række aktiviteter, der omfatter såvel formidling, samarbejde og støtte til frivillig miljøindsats. Kommunen har ved ansættelse af personale til bl.a. "forankring" etableret et aktivt samarbejde med byens borgere.</p> <p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <table border="1"> <tr> <td>14.01</td> <td>Har kommunen iværksat borgerrettede miljøaktiviteter? hvis ja, hvilke?</td> <td> <ul style="list-style-type: none"> • Løvbakke Naturcenter – miljø- og naturforståelse. 149 arrangementer i 2010 med ca. 5500 deltagere • Ørre Naturskole 2010 – miljø- og naturforståelse. 102 arrangementer med ca. 3000 deltagere • Herning Grøn uge • Grøn inspirationsdag for dagsinstitutionerne • Landsskue – fokus på klimamad • Affaldsindsamling i samarbejde med Dansk Naturfredningsforening • Bedre billigere klimaboliv – energiarrangement i 6 landsbyer • Test en el-bil </td> </tr> <tr> <td>14.02</td> <td>Har kommunen afsat ressourcer til borgerinddragelse?</td> <td>I grønt regnskab ses oversigter over afsat ressourcer til arrangementer til formidling, og samarbejde med borgere.</td> </tr> <tr> <td>14.03</td> <td>Har kommunen et aktivt miljø-samarbejde med kommunens borgere?</td> <td>Ja Eksempler fra 2010: - Den glemte gade - Byfornyelsesprojekt</td> </tr> </table>		14.01	Har kommunen iværksat borgerrettede miljøaktiviteter? hvis ja, hvilke?	<ul style="list-style-type: none"> • Løvbakke Naturcenter – miljø- og naturforståelse. 149 arrangementer i 2010 med ca. 5500 deltagere • Ørre Naturskole 2010 – miljø- og naturforståelse. 102 arrangementer med ca. 3000 deltagere • Herning Grøn uge • Grøn inspirationsdag for dagsinstitutionerne • Landsskue – fokus på klimamad • Affaldsindsamling i samarbejde med Dansk Naturfredningsforening • Bedre billigere klimaboliv – energiarrangement i 6 landsbyer • Test en el-bil 	14.02	Har kommunen afsat ressourcer til borgerinddragelse?	I grønt regnskab ses oversigter over afsat ressourcer til arrangementer til formidling, og samarbejde med borgere.	14.03	Har kommunen et aktivt miljø-samarbejde med kommunens borgere?	Ja Eksempler fra 2010: - Den glemte gade - Byfornyelsesprojekt
14.01	Har kommunen iværksat borgerrettede miljøaktiviteter? hvis ja, hvilke?	<ul style="list-style-type: none"> • Løvbakke Naturcenter – miljø- og naturforståelse. 149 arrangementer i 2010 med ca. 5500 deltagere • Ørre Naturskole 2010 – miljø- og naturforståelse. 102 arrangementer med ca. 3000 deltagere • Herning Grøn uge • Grøn inspirationsdag for dagsinstitutionerne • Landsskue – fokus på klimamad • Affaldsindsamling i samarbejde med Dansk Naturfredningsforening • Bedre billigere klimaboliv – energiarrangement i 6 landsbyer • Test en el-bil 									
14.02	Har kommunen afsat ressourcer til borgerinddragelse?	I grønt regnskab ses oversigter over afsat ressourcer til arrangementer til formidling, og samarbejde med borgere.									
14.03	Har kommunen et aktivt miljø-samarbejde med kommunens borgere?	Ja Eksempler fra 2010: - Den glemte gade - Byfornyelsesprojekt									

			<ul style="list-style-type: none"> - Landts Gård - Udviklingsplaner i form af samarbejdsprojekter for en række lokalområder - se grønt regnskab <p>Klimanetværk Herning som har kørt længere.</p>
	14.04	Inddrager kommunen borgerne i udarbejdelsen af planer og politikker på miljøområdet?	Klimanetværket har bidraget til klimaplanen - Ellers ikke
	14.05	Hvilke indsatser har kommunen foretaget for at bakke det frivillige miljøarbejde op?	Bl.a. klimalandsby Studsgård - Se grønt regnskab
	14.06	Hvordan videregives information om miljøaktiviteter og bæredygtig livsstil til borgerne, og er der nogen tilkendegivelser fra borgerne om, hvordan denne information opleves?	Bl.a. Kampagner, hjemmeside mv Fremgår i grønt regnskab.
	14.07	Er der foretaget evaluering af borgerrettede aktiviteter og projekter?	Der er foretaget evaluering i samarbejde med RCE-netværket i 2010, - Se grønt regnskab
STATUS TIDSPUNKT	31/12		
REVISIONS METODE	Gennemgang af: <ul style="list-style-type: none"> - Aktiviteter (områder / længde) - Resultater - Ressourcer 		
BEMÆRKNING	Der er foretaget mange gode aktiviteter, men der kan ikke laves målinger på det.		
VURDERING	Opfyldt i fuld grad ~100%		

2.15 SAMARBEJDE MED ERHVERVSLIVET																				
MÅL	Vi vil styrke det miljøarbejde, som ligger ud over det lovpligtige, ved at indgå et formaliseret samarbejde med erhvervslivet.																			
INDIKATOR	1. Antal virksomheder, der er med i et formaliseret samarbejde med kommunen om ikke lovfastsatte miljøkrav. 2. Udarbejdet plan og mål.																			
STATUS	<p>HOVEDOPLYSNINGER:</p> <p>Herning Kommune har et formaliseret samarbejde med erhvervslivet på en række områder, som fremgår af nedenstående og det grønne regnskab. Da der ikke er fastsat en indikator for dette mål, vurderes status ud fra tillægsoplysningerne.</p> <p>TILLÆGSOPLYSNINGER:</p> <table border="1"> <tbody> <tr> <td>15.01</td> <td>Har kommunen et formaliseret samarbejde med erhvervslivet om miljø?</td> <td> Eksempler: – Klimanetværk Herning – 42 lokale aktører – ”Spar med viden” – Carbon 20 – 15 virksomheder – Energibesparelser i Landbruget 17 lokale aktører </td> </tr> <tr> <td>15.02</td> <td>Har kommunen gennemført nye aktiviteter, som inddrager flere eller andre virksomheder i formaliseret samarbejde med kommunen, om ikke lovfastsatte miljøaktiviteter?</td> <td> Eksempler påbegyndt/bevilliget: – samarbejde med lokale aktører om VtV- center – Carbon 20 </td> </tr> <tr> <td>15.03</td> <td>Er der politisk vedtaget en plan for, hvordan kommunen, ud over de lovfastsatte aktiviteter såsom miljøgodkendelser og – tilsyn, vil samarbejde med virksomhederne om i udviklingen af et bedre miljø?</td> <td>Herning kommune oplyser, at der ikke foreligger en decideret plan.</td> </tr> <tr> <td>15.04</td> <td>Er der fastsat mål for gennemførelsen af denne plan?</td> <td>Herning kommune oplyser, at der ikke er fastsat mål.</td> </tr> <tr> <td>15.05</td> <td>Gør kommunen noget for at tilskynde virksomhederne til at blive miljøcertificerede – EMAS, ISO 14 001, Green Network, grøn nøgle e.l.?</td> <td>Tilsynsmedarbejdere er blevet klædt på til at formidle ”spar med viden”-projekter og ”Carbon 20”.</td> </tr> <tr> <td>15.06</td> <td>Hvilke andre miljøindsatser prioriterer virksomhederne, f.eks. miljøledelse ud fra andre modeller, Grøn Nøgle eller miljømærkede produkter?</td> <td>Ukendt.</td> </tr> </tbody> </table>		15.01	Har kommunen et formaliseret samarbejde med erhvervslivet om miljø?	Eksempler: – Klimanetværk Herning – 42 lokale aktører – ”Spar med viden” – Carbon 20 – 15 virksomheder – Energibesparelser i Landbruget 17 lokale aktører	15.02	Har kommunen gennemført nye aktiviteter, som inddrager flere eller andre virksomheder i formaliseret samarbejde med kommunen, om ikke lovfastsatte miljøaktiviteter?	Eksempler påbegyndt/bevilliget: – samarbejde med lokale aktører om VtV- center – Carbon 20	15.03	Er der politisk vedtaget en plan for, hvordan kommunen, ud over de lovfastsatte aktiviteter såsom miljøgodkendelser og – tilsyn, vil samarbejde med virksomhederne om i udviklingen af et bedre miljø?	Herning kommune oplyser, at der ikke foreligger en decideret plan.	15.04	Er der fastsat mål for gennemførelsen af denne plan?	Herning kommune oplyser, at der ikke er fastsat mål.	15.05	Gør kommunen noget for at tilskynde virksomhederne til at blive miljøcertificerede – EMAS, ISO 14 001, Green Network, grøn nøgle e.l.?	Tilsynsmedarbejdere er blevet klædt på til at formidle ”spar med viden”-projekter og ”Carbon 20”.	15.06	Hvilke andre miljøindsatser prioriterer virksomhederne, f.eks. miljøledelse ud fra andre modeller, Grøn Nøgle eller miljømærkede produkter?	Ukendt.
15.01	Har kommunen et formaliseret samarbejde med erhvervslivet om miljø?	Eksempler: – Klimanetværk Herning – 42 lokale aktører – ”Spar med viden” – Carbon 20 – 15 virksomheder – Energibesparelser i Landbruget 17 lokale aktører																		
15.02	Har kommunen gennemført nye aktiviteter, som inddrager flere eller andre virksomheder i formaliseret samarbejde med kommunen, om ikke lovfastsatte miljøaktiviteter?	Eksempler påbegyndt/bevilliget: – samarbejde med lokale aktører om VtV- center – Carbon 20																		
15.03	Er der politisk vedtaget en plan for, hvordan kommunen, ud over de lovfastsatte aktiviteter såsom miljøgodkendelser og – tilsyn, vil samarbejde med virksomhederne om i udviklingen af et bedre miljø?	Herning kommune oplyser, at der ikke foreligger en decideret plan.																		
15.04	Er der fastsat mål for gennemførelsen af denne plan?	Herning kommune oplyser, at der ikke er fastsat mål.																		
15.05	Gør kommunen noget for at tilskynde virksomhederne til at blive miljøcertificerede – EMAS, ISO 14 001, Green Network, grøn nøgle e.l.?	Tilsynsmedarbejdere er blevet klædt på til at formidle ”spar med viden”-projekter og ”Carbon 20”.																		
15.06	Hvilke andre miljøindsatser prioriterer virksomhederne, f.eks. miljøledelse ud fra andre modeller, Grøn Nøgle eller miljømærkede produkter?	Ukendt.																		

	15.07	Hvilke andre miljø-aktiviteter er der iværksat i forhold til virksomheder	Eksempler: <ul style="list-style-type: none"> - Anerkendelse af en aktiv klima og energiindsats (se grønt regnskab) - Synlighedsarbejde gennem klimanetværket - Grøn Herning uge - Energitjek i landbruget - Spar med viden
	15.08	Er der andre former for miljørelateret samarbejde mellem kommunen og erhvervslivet	Primære aktiviteter i Klimanetværk Herning.
	15.09	Er der resultater/udvikling af de eksisterende samarbejder med erhvervslivet, hvilke?	Se resultater for spar med viden, klimanetværk m.v. i grønt regnskab.
STATUS TIDSPUNKT	31/12		
REVISIONS METODE	Gennemgang af: planer/aktiviteter for formaliseret samarbejde med virksomheder.		
BEMÆRKNING	Det kan konstateres, at Herning Kommune har et formaliseret samarbejde med erhvervslivet om ikke lov-fastsatte miljøaktiviteter og har gennemført nye aktiviteter siden sidst. Området er på mange områder klimarelateret – og resultater fremgår af grønt regnskab.		
VURDERING	Opfyldt i fuld grad ~100% – dog er der stadig yderligere muligheder i forhold til andre emner under tillægsoplysningerne.		

2.16 BÆREDYGTIGHED I ALLE POLITIKKER

MÅL

Vi vil inddrage miljømæssig bæredygtighed i alle politikker og serviceområder.

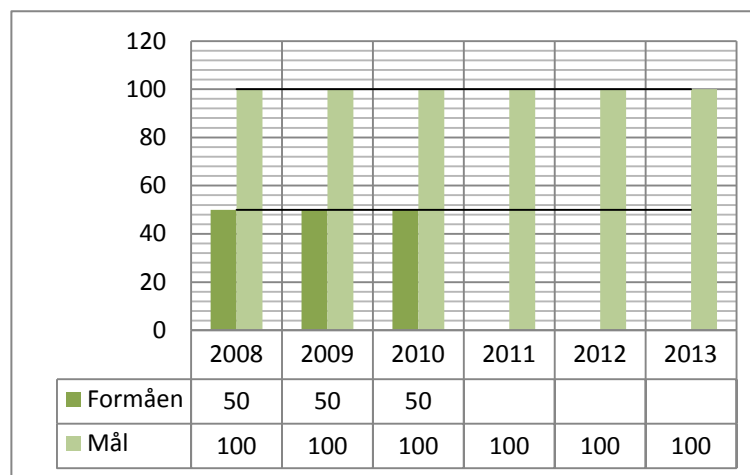
INDIKATOR

1. Andel forvaltninger med inddraget bæredygtighed i politikker/værdigrundlag
2. Andel serviceområder/centre med inddraget bæredygtighed

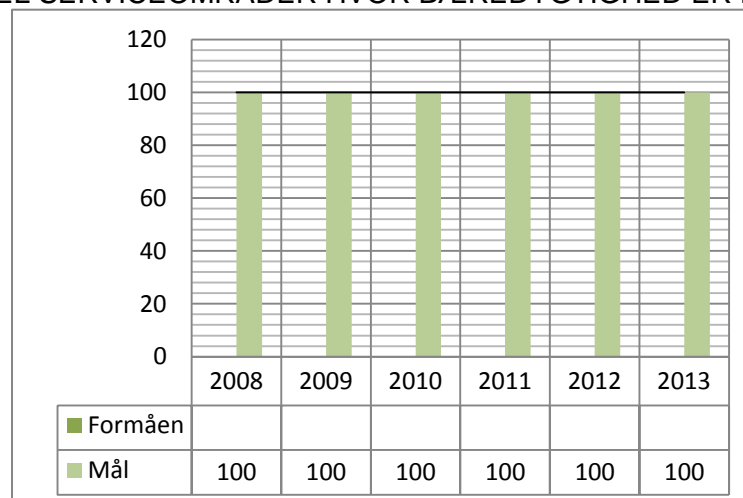
STATUS

HOVEDOPLYSNINGER:

ANDEL POLITIKKER HVOR BÆREDYGTIGHED ER INDDRAGET

ANDEL SERVICEOMRÅDER HVOR BÆREDYGTIGHED ER INDDRAGET

Herning Kommune har ikke selv opgjort andelen af politikker, hvor bæredygtighed er inddraget.

	TILLÆGSOPLYSNINGER:	
	16.1	I hvilken andel af kommunens politikker og serviceområder indgår miljømæssig bæredygtighed?
		Herning Kommune har ikke opgjort andelen af politikker, hvor bæredygtighed er inddraget.
	16.01	Hvad er proceduren for at få bæredygtighed indarbejdet i politikker og serviceområder?
		Der er ikke udarbejdet skriftlig procedure, men ved udarbejdelse af nye politikker inddrages relevante afdelinger, der får politikken til høring.
STATUS TIDSPUNKT	Marts 2011	
REVISIONS METODE	Gennemgang af opgørelsen af: <ul style="list-style-type: none"> – Forvaltninger – Serviceområder – Politikker / Værdigrundlag med inddraget bæredygtighed – Serviceområder/centre med inddraget bæredygtighed 	
BEMÆRKNING	<p>Herning Kommune har heller ikke ved denne verifikation selv skabt sig et overblik over antallet af politikker, hvor miljømæssig bæredygtighed er inddraget. DS Certificering foretog sidste år en gennemgang på baggrund af dels internettet og udleverede politikker. Dette er ikke gennemgået på ny, men antages uændret på grund af kommunens manglende status.</p> <p>Forslag til at komme videre:</p> <p>For at få et samlet overblik over, hvor I er med dette mål, og hvor I vil hen bør I:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. fastlægge krav i forbindelse med udarbejdelse af politikker 2. skabe jer et overblik over, hvilke politikker I har, hvilke forvaltninger der "ejer" disse, og om miljømæssig bæredygtig er indbygget/kan indbygges samt bør/skal/skal ikke indbygges 3. Undersøge om politikkerne efterleves <p>En kort sætning i en politik kan være svær at fortolke for de enkelte forvaltninger. Derfor bør politikken måske uddybes med mere beskrivende retningslinjer.</p>	
VURDERING	<p>Opfyldt i middel grad ~ 50%</p> <p>Status quo – dette er dog med forbehold for unøjagtighed på grund af manglende oplysninger.</p>	

3. Anvendt revisionsmetode

Revisionen er denne gang gennemført ved, at nøglemedarbejdere har indhentet data fra afdelinger og relevante personer i forhold til besvarelse af hovedoplysninger og tillægsoplysninger samt til brug af data til det grønne regnskab – eksempelvis ved indhentning af oplysninger omkring:

- gennemgang af relevante dele af kommunens aktiviteter;
- interview af kontaktpersoner og enkelt medarbejdere på relevante funktioner
- gennemgang og analyse af dokumentation

4. Referencer

1. Aftale af 29. marts 2007 mellem Miljøministeriet og KL angående anvendelse af pesticider.
2. Miljøministeriets BEK Nr. 137 dateret 10/2 2007 – Luftkvalitetsbekendtgørelsen
3. KL's model, CO₂ beregneren
4. Miljøministeriets BEK nr. 08 dateret 1/5 2007 ang. biologisk mangfoldighed
5. Miljøministeriets BEK nr. 717 af 13/06/2006 - Støjbekendtgørelsen
6. Miljøministeriets vejledning i støjkortlægning og støjhandlingsplaner.
7. EU's meddelelse 12041/48 "Offentlige indkøb for bedre miljø"
8. Bruntlandrapporten fra 1987 ang. bæredygtig udvikling

5. Oversigt over modtaget dokumentation

Der er fremsendt materiale, som underbygger sidste års materialer og viser status for de enkelte mål, som er udarbejdet med henblik på det grønne regnskab.

6. Interviewliste

Følgende nøglepersoner er blevet interviewet i forbindelse med revisionen:

Line Thastum
Steen Brokær